

Riksdagens protokoll

1999/2000:95

Tisdagen den 11 april

Kl. 14.00 – 16.35

Protokoll
1999/2000:95

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 3, 4 och 5 april.

2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 1999/2000:320

Till riksdagen

Interpellation 1999/2000:320 av Cecilia Magnusson om kriminalvården.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 9 maj 2000.

Skälet till dröjsmålet är att jag inte kunnat finna en debattdag som passar både interpellanten och mig.

Stockholm den 6 april 2000

Justitiedepartementet

Laila Freivalds

Interpellation 1999/2000:321

Till riksdagen

Interpellation 1999/2000:321 av Jeppe Johnsson om kriminalvården.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 9 maj 2000.

Skälet till dröjsmålet är att jag inte kunnat finna en debattdag som passar både interpellanten och mig.

Stockholm den 6 april 2000

Justitiedepartementet

Laila Freivalds

Interpellation 1999/2000:322

Till riksdagen

Interpellation 1999/2000:322 av Anita Sidén om vårdares behov av kompetensutveckling.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 9 maj 2000.

Prot.
1999/2000:95
11 april

Skälet till dröjsmålet är att jag inte kunnat finna en debattdag som passar både interpellanten och mig.
Stockholm den 6 april 2000
Justitiedepartementet
Laila Freivalds

Interpellation 1999/2000:323

Till riksdagen

Interpellation 1999/2000:323 av Maud Ekendahl om frivården.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 9 maj 2000.

Skälet till dröjsmålet är att jag inte kunnat finna en debattdag som passar både interpellanten och mig.

Stockholm den 6 april 2000

Justitiedepartementet

Laila Freivalds

Interpellation 1999/2000:324

Till riksdagen

Interpellation 1999/2000:324 av Gun Hellsvik om kriminalvården.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 9 maj 2000.

Skälet till dröjsmålet är att jag inte kunnat finna en debattdag som passar både interpellanten och mig.

Stockholm den 6 april 2000

Justitiedepartementet

Laila Freivalds

Interpellation 1999/2000:327

Till riksdagen

Interpellation 1999/2000:327 av Agne Hansson (c) om tjänstepensionsrättigheter för deltidsanställda.

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 8 maj 2000.

Skälet till dröjsmålet är andra engagemang den 11 april, den 25 april och tjänsteresa den 26 april.

Stockholm den 5 april 2000

Näringsdepartementet

Mona Sahlin

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 1999/2000:310

Till riksdagen

Interpellation 1999/2000:310 av Ewa Thalén Finné (m) om bostadsbristen.

Interpellationen kommer att besvaras den 11 april 2000.

Skälet till dröjsmålet är att jag blev sjuk den planerade svarsdagen den 3 april och på grund av detta måste interpellationssvaret flyttas.
Stockholm den 6 april 2000
Finansdepartementet
Lars-Erik Lövdén

Prot.
1999/2000:95
11 april

Interpellation 1999/2000:312

Till riksdagen

Interpellation 1999/2000:312 av Margareta Cederfelt (m) om Stockholmsregionens straffbeskattning.

Interpellationen kommer att besvaras den 11 april 2000.

Skälet till dröjsmålet är att jag blev sjuk den planerade svarsdagen den 3 april och på grund av detta måste interpellationssvaret flyttas.

Stockholm den 4 april 2000

Finansdepartementet

Lars-Erik Lövdén

3 § Svar på interpellation 1999/2000:329 om det svenska jordbrukets lönsamhet

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Ulla-Britt Hagström har frågat vilka åtgärder jag avser vidta för att stimulera en höjd lönsamhet för det svenska jordbruket samt hur jag avser kompensera jordbrukarna för de senarelagda utbetalningarna av arealersättningarna.

Ulla-Britt Hagström hänvisar till den s.k. ryggsäcken och de önskemål som har funnits om att avskaffa skatterna på vissa produktionsmedel till jordbruket. En hänvisning görs även till den ökade räntekostnad och likviditetspåfrestning för lantbruket som beslutet att senarelägga utbetalningen av arealersättningen anses medföra.

Genom de kontakter jag har med lantbrukare i Sverige och i andra länder kan jag konstatera att levnadsstandarden för svenska lantbrukare är relativt sett hög. Det finns en framtidstro framför allt bland yngre bönder. Sverige har en miljövänlig livsmedelsproduktion och producerar livsmedel av hög kvalitet. De eventuella merkostnader som strängare regler medför övervägs av konkurrensfördelen av att ha rena och säkra livsmedel.

Det är helt riktigt som Ulla-Britt Hagström påpekar att jordbruksföretag löpande läggs ned. Undersökningar visar dock att produktionen av jordbruksprodukter tenderar att vara relativt konstant över tiden.

Nedläggning av jordbruksföretag innebär oftast att den friställda åkermarken fortsätter att brukas av andra jordbruksföretag. Detta är en naturlig strukturrationalisering som har pågått i Sverige sedan många decennier tillbaka.

I regeringens förslag till "Landsbygdsprogram för Sverige" sker en satsning på riktade åtgärder för att stärka jordbrukets konkurrensförmåga. Några sådana exempel är de förbättrade villkoren för startstödet till unga bönder och de ökade satsningarna på investeringsstöd till bönder som t.ex. bygger om sina ladugårdar för att skapa en bättre djurmiljö.

Detta sker tillsammans med ökade satsningar på stöd till ekologisk produktion och fortsatt stöd till betes- och hagmarker. Miljö- och landsbygdsåtgärderna kommer att bidra till en ökad lönsamhet och stärkt konkurrensförmåga för jordbruket.

Ryggsäcken kommer att lätta betydligt inom en snar framtid. Regeringen föreslår att skatterna på el och eldningsolja sänks. Förutom detta kommer den av lantbruket kritiserade kartavgiften att tas bort. Detta innebär en minskad utgift med 30 miljoner kronor för näringen samt en minskad administration för bönderna. Dessa kostnadsminskningar tillsammans med satsningarna på miljö- och landsbygdsutveckling kommer att leda till en stärkt konkurrenskraft för jordbruket. Senareläggningen av utbetalningen av arealersättning med några veckor förändrar inte denna utveckling. Jag tycker att det är viktigt att se till denna helhet innan särskilda skatter bryts ut och kritiserar och krav på olika former av kompensationer ställs.

Den nyligen presenterade Lantbruksbarometern för år 1999 visar ett antal positiva trender om jordbrukarnas framtidstro. Bara för att ta ett exempel kan jag nämna att 91 % av lantbrukarna anser att de trivs bra eller mycket bra med sitt arbete. Vilka andra yrkesgrupper kan uppvisa en så hög siffra? Hans Jonsson från LRF talade nyligen på en presskonferens om "den enorma framtidstron bland jordbrukarna" och att det skett en "vändning" för jordbruket. Min slutsats av detta är att det ser relativt sett ljus ut för lantbruket under de kommande åren.

Anf. 2 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd):

Fru talman! Vid frågestunden i riksdagen den 30 mars ställde jag en fråga till jordbruksminister Margareta Winberg om konsekvenserna för jordbrukarna i och med att regeringen flyttar fram datumet för utbetalning av arealersättning från den 30 november till den 31 januari. Argumentet är att EU:s krav är att 95 % av utbetalningen ska vara gjord då. Det finns dock ingen pardon för att detta tar ifrån jordbrukarna ca 50 miljoner kronor bara i räntekostnader och de komplikationer som uppstår för flera när de måste låna upp för att klara sina egna utbetalningar före årsskiftet. Kristdemokraterna har t.ex. 25 miljoner kronor i budget för detta ändamål. Tekniken för att uppnå budgetbalans för regeringen bryr sig inte om den enskilde människan – jordbrukaren.

Jag blev ganska förvånad över det ointresse jordbruksministern visade för bönderna. Jordbruksministern menade att inget fel begicks och att det inte finns någon grupp som är i motsvarande situation samt att det inte finns någon annan grupp i vårt land som får så mycket bidrag från EU som just bönderna. Det lät nästan som om jordbruksministern ansåg att bönderna var mer besvärliga än andra, och det framkom inte särskilt stort patos för det ämbete jordbruksministern är satt att förvalta.

Jag har varit på LRF:s stämma i Skaraborg och har där mött mycket av framtidstro och flera unga jordbrukare i början av sina karriärer. Men samtidigt har jag fått större insikt i de bekymmer många jordbrukare har för att överleva, och det har gjort mig beklämd. Detta har föranlett mig att skriva denna interpellation för att ytterligare få diskutera frågan om jordbrukets lönsamhet. Eftersom Sverige inte heller tar till vara de resurser jordbrukarna kan få från EU behöver detta diskuteras ytterligare ett steg vidare. T.ex. kompenserar vi kristdemokrater i vår skuggbudget med

545 miljoner kronor för miljöprogram och landsbygdsutveckling som EU-kommissionen har fattat beslut om men som Sverige har nobbat.

Fru talman! Jordbruket står, med livsmedelshantering osv., för 10 % av sysselsättningen. Ett faktum är att det svenska jordbruket har mycket stort förtroende hos svenska folket. Men nettoinkomsten om man jämför euro per årsarbetare är mycket låg i förhållande till övriga europeiska länder. Priset på diesel är dubbelt så högt i Sverige som i andra EU-länder, förutom att dansk och tysk diesel är på väg upp – jämförelsen blir inte helt rättvis. Jordbruket betalar t.ex. ca 2 kr i trafikrelaterad skatt – vilket egentligen är fel. Kraven på 5-procentig inblandning av biobränsle kommer att fördyra i framtiden.

Om den biologiska mångfalden ska klaras måste jordbruket få positiva signaler. Utlovade skattelättnader vad gäller brännolja och el för att jordbruket ska likställas med tillverkningsindustrin finansieras till två tredjedelar av tidigare givna löfte – alltså inte fullt ut. Jordbrukarna måste få chansen att bli konkurrenskraftiga.

Jag vill därför fråga jordbruksministern om skatter kan komma att återföras till jordbruket, t.ex. till skogs- och mellanbygd, för att jordbruket inte ska kvävas och den biologiska mångfalden därmed ta stryk. Här finns t.ex. 360 miljoner i skatt på handelsgödsel. Kan något återföras till jordbruket? Det är ett par tusen jordbruksenheter som läggs ned varje år. Är en konsekvensanalys när det gäller jordbruksnäringens betydelse för Sverige påtänkt?

Anf. 3 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Jag har svårt på en punkt, Ulla-Britt Hagström, och det är att känna något patos för EU:s jordbrukspolitik. Jag utgår ifrån att vi delar den uppfattningen – konstigt vore det annars, särskilt med tanke på att vi i riksdagens EU-nämnd varit helt överens om ställningstagandena inför de beslut som jag har varit med om att fatta i Bryssel. Vi har varit helt överens om detta och om att den nuvarande jordbrukspolitiken är alltför byråkratisk och medför en massa skador inte minst för de fattigaste människorna i tredje världen. Jag utgår från att Ulla-Britt Hagström och det parti hon representerar delar den uppfattningen. Märkligt vore det annars.

Vi har också ett ansvar även för länder utanför vår gräns. Ibland glömmar vi det och tror att EU är till enbart för Sverige. Men för den näring som jag är satt att hantera, sköta och utveckla känner jag ett mycket stort patos. Jag tycker att det är viktigt att man nu ser vad som faktiskt händer i Sverige. Det tycker jag speglas dåligt både i Ulla-Britt Hagströms interpellation och i hennes anförande.

Vi ser nu vad som händer och vad som händer under 1999. Vi kan se att det nu, till skillnad från tidigare år då allt var så dystert och alla kurvor pekade så mycket nedåt, är en vändning på gång. Det skriver lantbrukspressen, och det säger LRF:s ordförande. Försök att ta till er det lite grann, för det blir också ett stöd för de många framför allt unga lantbrukare som nu satsar, som nu bygger ut och som nu investerar och faktiskt tror på framtiden.

De största optimisterna finns på småländska höglandet och i norra Sverige. Det tycker jag är mycket intressant, för det är ändå områden som vi annars brukar betrakta som mindre gynnade områden.

Prot.
1999/2000:95
11 april

*Svar på
interpellationer*

På alla områden finns det en optimism, inte minst bland de större jordbruken. Det ligger också i linje med EU:s nuvarande jordbrukspolitik, som gynnar de större. Det är också ett skäl för mig att vilja ändra denna politik, som jag som sagt inte kan känna något större patos för – i varje fall inte i positiv bemärkelse.

Det finns en enorm framtidstro och en tro på företagandet, sade Hans Jonsson vid en presskonferens, där han också talade om denna vändning för jordbruket. Se vändningen, och vänd inte tillbaka, för då blir den till en återvändsgränd.

Jag undrar vad det är för pengar som jag inte har plockat hem från Bryssel och som vi inte utnyttjar. Vi utnyttjar varenda krona vi har fått. Vi har förhandlat och fått hem de pengar som i den fördelning som gjordes gavs till Sverige. Vi kan inte få hem fler pengar, för det finns inget utrymme kvar. Alla pengar är fördelade. Därmed har Sverige fått sin del. Vi har en medfinansiering, och den är helt klar. Jag undrar vad det är för pengar vi inte tar hem från Bryssel. Kan Ulla-Britt Hagström svara på den frågan?

Anf. 4 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd):

Fru talman! Jag är glad över att jordbruksministern här uttalar sitt patos för jordbrukarna och för bönderna. Det är en viss politik som Margareta Winberg inte ställer upp på. Jag tror att bönderna blir glada över att höra att det finns ett engagemang.

Jag vet också att optimismen är stor, för jag såg med glädje de yngre jordbrukarnas optimism på distriktsstämman i Skaraborg. Men jag känner också till de bekymmer som finns. Landsbygden avfolkas i dag i snabbare takt än någonsin, och det är fortfarande framför allt mjölk- och nötköttsproducenter i skogs- och mellanbygd som slutar. Svenska lادgårdar stängs. Omistliga natur- och kulturvärden går förlorade. Den biologiska mångfalden är helt beroende av betande djur. 70 % av alla hotade växter hör också till odlingslandskapet.

Vi måste ta vara på våra möjligheter att förena miljöprofil med konkurrenskraft för jordbruket. Jordbruksministern skulle vinna på att ännu mera ta vara på den framtidstro som trots allt finns hos bönderna.

Jordbruksministern har hänvisat till Sifos lantbruksbarometer med intervjuer med 1 000 lantbrukare, som visar att 43 % av de yngre tror att de kommer att ha bättre lönsamhet på sin gård om fem år. Men motsvarande siffra för bönder över 40 år är bara 15 %, och de har ju trots allt erfarenheten. 49 % tror på lönsamhet för ekologiskt jordbruk.

Lantbrukarnas Riksförbund ställer sig positivt till att EU inom två år ska ha ett eget livsmedelsverk, t.ex. Då skulle regeringen kunna ta chansen och försöka få European Food Authority att stationeras i Sverige. Det finns ett livsmedelssäkerhetstänkande inom hela livsmedelskedjan. Det skulle ge positiva signaler till lantbrukarna.

Fru talman! Varför ska svenska bönder ha pålagor som inte konkurrenser från andra länder har – t.ex. extra dieselskatt och avgift på handelsgödsel – och varför ska regeringen, i stället för att medge lättnader, hålla inne 4 miljarder till efter årsskiftet för arbete som bönderna redan har utfört?

Jordbruksministern arbetar med kraft på jämställdhetsområdet, som jag verkligen vill ge jämställdhets- och jordbruksminister Margareta

Winberg en eloge för. Med den problematiken finns också inom jordbruksområdet. Vi behöver *mainstreaming*-metoder för kvinnorna i jordbruket, så att de får förutsättningar att nå lönsamhet.

Att bönderna ska slippa kartavgiften, t.ex., är faktiskt en stridsfråga. Kammarrätten i Jönköping anser att kartavgiften är olaglig. Det kan t.o.m. bli så att regeringen tvingas betala tillbaka 30 miljoner för både år 1998 och 1999. Jordbruket kan inte utsättas för tjuvgrepp på tjuvgrepp. Nu är det dags för 86 000 jordbruksföretag att t.ex. befrias från elskatt. Ryggsäcken har tyngts med dieselskatt, och endast två tredjedelar av löftena om lättnad för el och brännolja har genomförts.

Vad beträffar skatten på olja gäller samma som för industrin, men jordbrukets småskalighet gör att bönderna ändå förlorar. En gräns sätts på tusen kronor per kvartal. Det handlar om att de bönder som förbrukar 40 % av oljevolymen kommer att missa återbäringen.

Varför kan man vad gäller el inte göra på samma sätt som i industrin? Man kan skriva en kod på fakturan så att skatten inte läggs på hos elleverantören, som andra företag gör. Det skulle också vara ett sätt att underlätta som jag gärna skulle vilja ha en kommentar från Margareta Winberg om.

Anf. 5 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Vi delar båda uppfattningen att det är en olycklig utveckling att landsbygden avfolkas. Nu vill jag kanske inte säga att det i första hand beror på att tre jordbruk per dag i snitt läggs ned. Om man är lite seriös och går in och tittar på det hela från ett lite mer vetenskapligt perspektiv, som jag vet att den sittande regionalpolitiska utredningen gör, kommer man fram till slutsatsen att det inte beror på att folk flyttar. Det är inte det primära skälet. Det beror framför allt på att vi har så låga födelsetal. Där har vi ett annat möjligen gemensamt intresse av att skapa sådana förutsättningar för familjer att det blir intressant att skaffa sitt första eller kanske t.o.m. sitt andra eller tredje barn.

Där gives ett utmärkt tillfälle för Ulla-Britt Hagström och kristdemokraterna att stödja den vårproposition som presenteras senare i veckan, därför att där kommer den största familjepolitiska satsningen på decennier, som bl.a. har till syfte att säkra barnfamiljernas framtidstro så att de vågar skaffa sitt första eller möjligen sitt andra eller tredje barn. Det gäller också jordbrukets par och barn.

De siffror som Lantbruksbarometern presenterar är mycket positiva, om man jämför med hur det har varit tidigare år. Sedan kan man alltid önska sig 100 %, men dit kommer vi aldrig att nå.

Beträffande livsmedelsinstitutet kan jag säga att jag är väldigt glad över att det påhejas så väldigt. Det var från början – för över ett år sedan, innan vitboken kom – mitt förslag. Jag menade att det efter Belgienskanalen, med dioxin och annat, behövdes ett någotsånär fristående europeiskt livsmedelsorgan som skulle förebygga och spana efter sådant som skulle kunna komma.

Nu ser vi att detta blir verklighet. Var ska det då placeras? Sverige skulle vara en utomordentlig kandidat för en sådan placering. Jag har just varit på Livsmedelsverket med den belgiska hälsoministern för att förevisa vårt livsmedelsverk som är mycket bra i dessa avseenden. Var placeringen till slut blir får vi väl se. Vi har ju preliminärt stött Finland, ef-

Prot.
1999/2000:95
11 april

Svar på
interpellationer

tersom vi hade en sådan *deal*. Vi får väl se om Finland får det här. Det bestämmer varken Finland eller Sverige utan rådet i dess helhet.

Sedan ska jag gå över till detta med skatterna på handelsgödsel, bekämpningsmedel och annat. El- och eldningsolje frågan kommer ju att lösas i vårpropositionen. Innan beslutet ens är framlagt ser jag att man genast hittar en ny arena för att kräva nya miljoner tillbaka. Då säger man att det är andra avgifter som är så betungande och att man måste få tillbaka dem. Och så jämför man med andra länder. Man jämför alltid med andra länder när det gäller utgifter, aldrig när det gäller intäkter. Sanningen är ju den att bönderna, de svenska lantbrukarna, i vårt landsbygds- och miljöprogram får tillbaka ungefär 2,4 miljarder. Det är återflödet. Det är 1,2 miljarder från EU och 1,2 miljarder från Sverige. Det är det som så att säga går tillbaka till det svenska jordbruket. Det är ett mycket stort program jämfört med många andra länder som kanske de facto har en lägre avgift på handelsgödsel och annat. Detta får de svenska bönderna tillbaka.

Jag vill alltså avvisa att man så fort en fråga nästan är löst kommer med nya krav. Jag gillar inte den strategin.

Anf. 6 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd):

Fru talman! Jag tror ändå att man ska lyssna till dem som har erfarenheten och ta till sig den strategi som jordbrukarna har för att se hur man ska lösa problemen. Det är ju ändå, som jordbruksministern säger, tre jordbruksenheter som läggs ned varje dag. Om det skulle vara så med småföretag och fabriker skulle man också reagera.

Vi vill givetvis att det ska födas fler barn. Jag är mycket bekymrad. Man tror t.ex. att det kommer att flytta in 200 000 personer till Stockholm inom tio år men att vi bara ska bli 100 000 fler i landet. Det här löser vi kanske inte med Margareta Winbergs maxtaxa, utan det här löser vi kanske genom att det finns en möjlighet att välja barnomsorgsform på ett helt annat sätt. Men jag ska inte gå in på den debatten nu.

Jag är också glad över att Margareta Winberg håller på med Livsmedelsinstitutet och försöker få det till stånd. Jag skulle ju önska att vi kunde få det till vårt land, men jag känner inte riktigt till uppgörelsen med Finland. Därför vill jag inte ge mig in i den diskussionen.

När det gäller EU-medel tar vi inte till vara kommissionens medel för miljöprogram och landsbygdsutveckling fullt ut. Det skulle vi kunna göra.

Jordbruksministern svarar att nedläggningen av jordbruksföretag oftast innebär att den friställda åkermarken fortsätter att brukas av andra jordbruksföretag och att det är en naturlig strukturrationalisering. Visst är det så, men den dåliga lönsamheten gör att de som tar över, t.ex. grannar och andra, har en knapphet på djur som kan beta. Vi har fått reda på av LRF att detta särskilt i de södra och mellersta jordbruksbygderna innebär problem och att betesmarkerna förbuskas. Det är också ett bekymmer om vi ska behålla en biologisk mångfald. Då måste jordbruket kunna leva i hela landet. Nu var min tid slut.

Anf. 7 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! När det gäller det sista som sades vill jag säga att det ju är i de områden som Ulla-Britt Hagström nu pekar på som framtidsstron

är som störst. Det är ju där som man vill investera, och det är där som man satsar. Om det finns någon rim och reson och logik i det här borde det leda till öppna landskap även i fortsättningen.

Det handlar om tre jordbruk per dag i snitt. Fråga hur många som läggs ned i Finland eller Norge. Jag var i Norge förra veckan. Där ser man ett ur deras perspektiv ganska svårt scenario framför sig med en storleksrationalisering som kanske blir ännu större än den som vi nu ser i Sverige. Vår stora är ju redan gjord. Det här gäller likaså Finland. Där kommer det att ske många dramatiska saker – det håller redan på.

Jag tycker inte att man ska överdramatisera att det är tre per dag. Det har varit så bakåt i tiden, och det är så nu. Den nuvarande politiken i EU driver också fram allt större enheter, eftersom man får betalt efter arealen – ju större areal desto mer miljoner. Man vill ha mycket areal eftersom man då får mycket pengar.

Sedan vill jag fråga vad det är för pengar som vi inte tar hem från EU. Jag fick inget svar. Ulla-Britt Hagström säger bara att vi inte tar hem dem. Vad är det för pengar? Vi har förhandlat. Vi har fått hem detta. Nu ska vi se till att det som vi har förhandlat hem också går ut och används av våra jordbrukare.

I tidningen Land från den 7 april skriver Torbjörn Wennebro så här: ”Att bilden av lantbruket behöver bli positivare torde alla vara överens om, inte minst för att kunna dra till sig nya, engagerade och initiativrika människor som lantbruksföretagare ... Det är allas ansvar”.

Jag hoppas också att det är alla i riksdagens ansvar.

För övrigt vill jag avsluta med att säga att jag i går på livsmedelsindustrins årsmöte annonserade att jag kommer att bjuda in representanter för både industrin och näringen för att försöka göra *promotion* – det heter så på engelska; jag kommer inte ihåg det svenska ordet – för svenskproducerad mat. Det handlar om att lansera den på ett bättre sätt, eftersom den är bäst i världen.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 1999/2000:336 om inrättande av en djurskyddsmyndighet

Anf. 8 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Karin Olsson har frågat mig om jag är beredd att inrätta en djurskyddsmyndighet.

Jag har den 6 mars 1996 och den 24 mars 1999 svarat på två riksdagsfrågor om att inrätta en djurskyddsmyndighet. Jag svarade då att det inte förelåg något förslag om att inrätta en särskild sådan myndighet och att verksamheten inom befintliga myndigheter i stället borde utvecklas vad gäller djurskyddet. Även den förra jordbruksministern har svarat på en riksdagsfråga på liknande sätt.

Djurskydd är en viktig fråga med inte minst etiska dimensioner. Den engagerar många människor och har stor betydelse för det enskilda djurets välbefinnande. Djurskyddet ska stärkas och god djurhållning eftersträvas på såväl nationell nivå som EU-nivå. Sedan den nuvarande djurskyddslagen trädde i kraft år 1988 har regelverket ständigt förändrats och

Prot.
1999/2000:95
11 april

*Svar på
interpellationer*

skärpts. Detta utesluter emellertid inte att ytterligare förbättringar kan göras. I och med samhällets stadigt ökande intresse för etiska frågor i allmänhet och djurskyddsfrågor i synnerhet finns ett alltmer ökande behov av att regering och myndigheter tar beslut utifrån allsidiga och högkvalitativa underlag. Även Sveriges ökande deltagande i internationella organisationer som Europarådet och WTO ställer höga krav på underlag för diskussioner och beslut.

Grunden för ett gott djurskydd är djurens behov och djurskyddslagens (1988:534) bestämmelse om att djur ska behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Djurskydd är emellertid ett brett begrepp och innefattar förutom hur djur ska hållas och skötas, även utfodring, förebyggande, botande och lindrande av sjukdom. Det inbegriper dessutom djurskyddstillsyn, andra kontroller och provtagning. Vidare kan miljö- eller djurskyddskrav ställas som villkor för stödberättigande vid olika jordbruksstöd. Även skydd av vilda djur kommer i fråga genom t.ex. bestämmelser om jakt och olika fångstmetoder samt artskydd. Det skulle kunna finnas skäl att belysa beröringspunkterna mellan olika myndigheter som ansvarar för olika delar av djurskyddsfrågorna.

I syfte att ytterligare analysera formerna för djurskyddet i Sverige anser jag därför att det skulle kunna finnas behov av att utreda hur en fristående djurskyddsmyndighet ska vara organiserad.

Anf. 9 KARIN OLSSON (s):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret. Det låter mycket positivt att jordbruksministern visar en öppenhet för att kanske låta utreda detta.

Remissbehandlingen av Sinikka Bohlins utredning om djurförsök visar att ganska många remissinstanser, bland dem länsstyrelserna i Uppsala och Västerbottens län, föreningarna Djurens Vänner Riksorganisation, Förbundet djurens rätt – då under namnet Nordiska samfundet mot plågsamma djurförsök – Sveriges Djurskyddsföreningars Riksförbund och Stiftelsen Forskning utan djurförsök, var mycket positiva till inrättandet av en djurskyddsmyndighet.

Även ett stort antal remissinstanser – bland dem Smittskyddsinstitutet, Karolinska Institutet, Uppsala universitet, Umeå universitet samt ett antal av länsstyrelserna respektive de försöksetiska nämnderna – är positiva till att en djurskyddsmyndighet utreds.

Som framgår av interpellationen innebär uppdelningen av djurskyddet ett problem. Flera områden skulle gynnas av att det finns en djurskyddsmyndighet.

Jag vill i det här sammanhanget också ta upp den illegala handeln med utrotningshotade djur. Den illegala handeln i världen beräknas uppgå till den hisnande summan 50 miljarder kronor om året. Den beräkningen gäller både djur och växter. Det rör sig om en organiserad brottslighet, som kan jämföras med t.ex. narkotikahandeln.

Den socialdemokratiska riksdagsgruppen anordnade för en tid sedan ett seminarium om den brottsliga verksamheten. Slutsatsen efter seminariet är att vi genom miljöbalken och även medlemskapet i EU har fått en bra lag på det här området. Det är nu angeläget att vi ser till att lagen kan tillämpas genom bl.a. ökade resurser till rättsväsendet och genom informationsinsatser.

Det går mode också i att skaffa djur. Jag har förstått – det är obegripligt för mig – att giftormar för närvarande är mycket populära. Ett annat populärt djur är sköldpadda. Det handlar både om hur de införda djuren behandlas och om att skydda utrotningshotade djur. När det gäller giftormar är det naturligtvis också en säkerhetsfråga för polis och tullpersonal.

I många fall tror jag att vi genom bättre information kan komma till rätta med den olagliga handeln. Genom ökad medvetenhet och ökat socialt tryck kan vi få människor att reagera mot att sällsynta djur blir en handelsvara för samvetslösa individer.

När vi diskuterar djurskydd får vi inte glömma den här hanteringen. Jag har i min interpellation pekat på problemet med att djurskyddet är fördelat på olika myndigheter. Detsamma gäller, såvitt jag förstår, kampen mot handeln med utrotningshotade djur. Jag undrar hur jordbruksministern ser på den illegala handeln.

Det jag saknar i ministerns svar är ministerns personliga inställning till en djurskyddsmyndighet. Tycker inte ministern att det kan vara bra för djurskyddet? Vill ministern låta utreda och låta inrätta en djurskyddsmyndighet? Det är min fråga.

Anf. 10 MARIANNE CARLSTRÖM (s):

Fru talman! Det finns många aspekter på djurskydd. Jag kan ha förståelse för vissa djurförsök, t.ex. när det gäller det som kan bota sjukdomar hos människor, men bara i de fall när det inte finns alternativa metoder att testa på.

I Göteborg görs t.ex. homosexförsök på råttor och andra försök när det gäller djurs sexuella beteende, och det är svårt att förstå meningen med det.

Jag instämmer i att djurskyddsmyndigheten bör utredas och inrättas i Sverige. Låt oss vara först!

Anf. 11 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Det var minst två frågor i en. Om jag börjar med Marianne Carlströms fråga om djurförsök, förbjuder rutinerna mig att gå in på enskilda försök. Men jag kan säga så mycket att efter den diskussion som har varit om de här djurförsöken på råttor, som har påståtts vara ett sätt att utreda huruvida man med olika försök kan ändra deras sexuella beteende, har jag bjudit in forskaren och några andra till en diskussion på departementet för att få höra vad syftet med försöken är. Även om jag inte styr över vare sig forskning eller enskilda försök tycker jag att det känns angeläget att ta en sådan diskussion och få reda på hur det egentligen är.

Man kan ju, när man hör de mest vulgära sakerna om det här, studsa lite grann – särskilt jag, som har varit och fortfarande är aktiv för de homosexuellas sak. Detta låter något märkligt. Jag hoppas att jag vid denna utfrågning nu ska få sanningen.

När det gäller inrättandet av en fristående djurskyddsmyndighet har jag tidigare, som sagt, varit lite tveksam. Jag har sett ett värde i att man integrerar djurskyddsaspekterna i myndigheternas verksamhet. Det är ungefär som med jämställdhet och *mainstreaming*, att det ska in i alla politikområden. Djurskyddsaspekterna och -perspektiven ska in på om-

Prot.
1999/2000:95
11 april

Svar på
interpellationer

rådena i de myndigheter som hanterar djur och därmed sammanhängande frågor. Det är den ena sidan av saken.

Den andra sidan av saken är om statusen för Sverige skulle höjas. Svaret är ja. Men skulle det i sak bli bättre? Det är ju det som vi får se till, oavsett profilen på Sverige. Blir det bättre i sak? Där har jag, som sagt, kanske börjat ändra uppfattning något. Jag har också sagt vid en hearing som vi hade om djurförsöksetiska prövningar att jag kanske är öppen för det här nu, av olika skäl. En poäng med det är att det är en myndighet som är neutral i förhållande till de näringar som rör djur.

En annan poäng är att myndigheten kan barga för – jag säger inte att så sker i dag – att produktionsteknik och ekonomi inte går före djurskyddet, eller att det sätter djurskyddet i Sverige och därmed opinionens inställning till detta högre upp på dagordningen. En egen myndighet kan lyfta djurskyddsfrågornas status, inte bland unga engagerade människor men bland politiker – också bland medelålders kvinnor, får jag väl säga om jag hänvisar till Karin Olsson och mig – och bland många andra där detta intresse inte finns. Jag tycker att det är en så viktig fråga att det är bra om man kan höja statusen också i andra politikers ögon.

Huvudfrågan är ju: Gynnar det djuren? Blir det bättre resultat för djuren? Där lutar jag nog åt att vilja säga att jag tror att det skulle bli ett bättre resultat för djuren, och det är huvudsaken.

Anf. 12 KARIN OLSSON (s):

Fru talman! Svaret gläder mig. Vi kan jämföra med Naturvårdsverket, som inte bara har gjort miljöfrågorna profilerade i Sverige utan även gjort att Sverige internationellt ofta förknippas med ett gott miljötänkande. Kan inte en djurskyddsmyndighet vara ett sätt för Sverige att bättre profilera sig och driva djurskyddsfrågor internationellt? Såvitt jag vet finns det inget annat land i världen som har en djurskyddsmyndighet, och det är därför en chans för Sverige att bli föregångare. Det förtar inte värdet av djurskyddsmyndigheten på något sätt. Jag tycker att vår profil i det här är viktig, samtidigt som vi ökar skyddet för våra djur.

Det faktum att en djurskyddsmyndighet inrättas förhindrar inte att man har ett integrerat tänkande när det gäller djurskyddsfrågor, t.ex. i Jordbruksverket. Vi kan jämföra med Naturvårdsverket: bara för att vi har det innebär det inte att andra verk, t.ex. Jordbruksverket, Energimyndigheten, Luftfartsverket, Vägverket eller vem som helst, inte behöver tänka på miljön – tvärtom. Naturvårdsverket är ett gott stöd i dessa myndigheters arbete och en blåslampa för att få dem att jobba för miljön.

Jag ställer mitt hopp till jordbruksministern att hon både låter utreda och införa en djurskyddsmyndighet.

Anf. 13 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Jag tycker att vinklingen mot Naturvårdsverket var intressant. Jag har själv inte tänkt på det. Men det är ju en separat myndighet, som har att driva naturvård och miljöfrågor, men det fråntar inte andra deras ansvar. Det var en ny vinkel för mig, och det stärker min delvis annorlunda uppfattning.

Också detta med det internationella arbetet är naturligtvis viktigt. I både EU och inte minst Europarådet håller vi en hög svansföring när det gäller djurskyddet. Det handlar om att vi ständigt efterfrågar förbättring-

ar, att vi är aktiva med synpunkter, att vi framhåller Sverige som ett föregångsland – som vi är i de allra flesta frågor på det här området –, att vi går upp och visar vad vi gör som möjlighet för en utveckling och en förändring och att vi stöder forskning kring djurskydd.

Det är oerhört viktigt att vi upprätthåller detta internationella arbete och fortsätter att vara ett föregångsland. Där ser jag att en separat särskild djurskyddsmyndighet skulle kunna stärka oss i det arbetet. Jag lovar att fundera. Jag ska ta kort tid på mig att komma med ett mer konkret svar.

Anf. 14 KARIN OLSSON (s):

Fru talman! Jag vill bara tacka ministern. En sak är jag alldeles övertygad om. Sveriges ställning i EU är stark, och den kan bli ännu starkare. Jag vet också att svansföringen är hög när det gäller det här. Tack så mycket.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot.
1999/2000:95
11 april

*Svar på
interpellationer*

5 § Svar på interpellation 1999/2000:284 om ersättningsjobb vid stängning av Barsebäck

Anf. 15 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Anders Karlsson har frågat mig vad jag avser att göra för att kompensera Kävlinge kommun för förlorade sysselsättningstillfällen i samband med nedläggningen av Barsebäcks kärnkraftverk.

Som en följd av riksdagens beslut våren 1997 om energipolitikens inriktning stängdes driften av reaktorn Barsebäck 1 den 30 november förra året. Enligt riksdagens beslut ska den andra reaktorn i Barsebäck stängas senast den 1 juli 2001, förutsatt att bortfallet av elproduktion kan kompenseras. Regeringens avsikt är att underställa riksdagen detta ärende i budgetpropositionen för 2001. Personalen har en anställningsgaranti som gäller t.o.m. år 2004, och är för närvarande i stor utsträckning sysselsatt med s.k. avställnings- och servicedrift av reaktor 1 samt driften av reaktor 2. Personalens utvecklingsmöjligheter samt Barsebäckswerkets kompetensbehov i ett längre tidsperspektiv motiverar dock fortsatt uppmärksamhet. Näringsdepartementet och berörda myndigheter kommer i samråd med företaget och personalorganisationerna att nära följa utvecklingen vad gäller verkets tillgång till kompetent personal. Näringsdepartementet, företaget och de fackliga organisationerna har ett konstruktivt samarbete i dessa frågor.

Mot denna bakgrund anser jag att frågan om ersättningsjobb är för tidigt väckt. Låt oss först se vilket ställningstagande riksdagen gör våren 2001 kring reaktor 2:s framtid. Vi vill också få en uppfattning om hur samarbetet inom det nya produktionsbolaget, som ska omfatta både de fyra reaktorerna i Ringhals och reaktor B 2, kan komma att påverka personalens situation.

Jag vill understryka att Kävlinge kommun ligger i en av de mest dynamiska regionerna i Sverige. Läget inom Malmös lokala arbetsmarknad och i södra Östersjöregionen utgör i sig en styrka som nu kommer att förstärkas genom bron över Öresund. En skånsk styrka är också de för-

hållandevis korta avstånden i landskapet som ger förutsättningar för hög rörlighet på arbetsmarknaden mellan många kommuner.

Jag ser därför i dagsläget inte någon anledning för staten att vidta särskilda åtgärder för att kompensera Kävlinge kommun för de sysselsättningstillfällena som på längre sikt kan gå förlorade i samband med en ännu ej beslutad nedläggning av Barsebäck. Jag förutsätter dessutom att Kävlinge kommun, i samarbete med Region Skåne, genom en aktiv näringslivspolitik, det regionala tillväxtavtalet och den regionala utvecklingspolitiken strävar efter att skapa en långsiktig, hållbar utveckling för kommunen. Jag tror att kommunen har alla möjligheter att lyckas med detta.

Fru talman! Anders Karlsson frågar också om någon kontakt tagits mellan jordbruksministern och mig om att lokalisera ett livsmedelsinstitut till Kävlinge. Vissa kontakter har förevarit mellan våra departement. Såväl jordbruksministern som jag har uppmanat Kävlinge kommun att prioritera ärendet i det regionala tillväxtavtalet, främst genom regionala finansieringslösningar. Det projektdokument som nu återfinns i tillväxtavtalet förutsätter en mycket stor andel statliga medel. Om Kävlinge kommun kan påvisa ett starkt lokalt engagemang och ett regionalt förankrat och balanserat finansieringsförslag är NUTEK enligt vad jag erfär berett att se över detta projekt i positiv anda.

Anf. 16 ANDERS KARLSSON (s):

Fru talman! Jag vill tacka näringsministern för svaret. Det är lätt att förledas till att tro att hela Skåne växer så det knakar. Men så är inte fallet. Det är i Skåne som i Stockholm. Vissa delar har inte samma goda utveckling som andra. Vi får inte glömma bort att mindre kommuner som Kävlinge har svårt att hävda sig mot de större när det gäller etablering av nya företag.

Näringsministern får inte tro att bara därför att Kävlinge befinner sig i en tillväxtregion kommer det enkelt att läka sårerna efter Barsebäcks avveckling. Som exempel kan nämnas att Barsebäcksverket årligen köper varor och tjänster för 300 miljoner bara i Skåne varav 50 miljoner i Kävlinge kommun. Denna åderlåtning är inte lätt att kompensera med nya företag.

Fru talman! I samband med att energiuppgörelsen presenterades den 5 februari 1997 om att kärnkraftverket i Barsebäck skulle stängas utlovades kompensation till Kävlinge kommun från samtliga partiföreträdare som var med om överenskommelsen. Socialdemokratiska näringsministern har under den aktuella tidsperioden vid upprepade tillfällen klargjort att staten måste ta ett större ansvar för sysselsättning vid statliga nedläggningar än när det privata näringslivet omstrukturerar sin verksamhet.

Regeringen uppdrog därför till länsstyrelsen i Skåne län att utreda konsekvenserna vid en nedläggning av Barsebäcksverket. I direktiven angavs att man skulle utreda vilka konsekvenser en nedläggning skulle innebära för Kävlinge kommun. I denna analys skulle även ingå en analys av vad det innebär för hela Skåne-regionen. Det ingick också i utredningsuppdraget att lämna förslag till alternativa utvecklingsmöjligheter för Kävlinge kommun vid nedläggning.

Under detta utredningsarbete arrangerade länsstyrelsen och Kävlinge kommun i november 1997 en konferens där syftet var att genom ett antal på förhand presenterade projektidéer i gruppdiskussioner hitta nya arbetstillfällen till Kävlinge kommun som ersättning för ett nedlagt Barsebäck.

Utredningsförslaget redovisades. Där förordades bl.a. ett forskningsinstitut på det livsmedelsindustriella området. NUTEK har därefter utrett förutsättningar och förordat ett institut med forskningsinriktning mot konsumenter, marknadskunskap och produktutvecklingskunskap.

Fru talman! Jag måste av näringsministerns svar göra den bedömningen att han är beredd att medverka ekonomiskt till en etablering av ett livsmedelsinstitut till Kävlinge kommun om Skåneregionen i övrigt ställer sig positiv.

Anf. 17 RONNY OLANDER (s):

Fru talman och näringsministern! Interpellationen handlar om en enskild region kring Kävlinge kommun. Men egentligen är det en nationell fråga kring hela konceptet för Sveriges energiförsörjning och i en förlängning kärnkraftens totala avveckling enligt den folkomröstning vi hade för en hel del år sedan.

Det här beslutet får naturligtvis regionalpolitiska konsekvenser. I svaret handlar det från näringsministerns sida om en positiv avslutning via NUTEK kontra Kävlinge kommun och kontra Region Skåne. På sikt handlar det också om viktiga signaler om den som är först ut i den totala helheten vad gäller energiförsörjningen. Vad får den för behandling, och vad får det för konsekvenser?

Andra kommer naturligtvis att mycket nogsamt följa den långsiktiga lösningen. Vi vet alla vad energin har för betydelse för välfärden i landet och naturligtvis också vad det leder till för tankar i den totala bedömningen. Jag läser svaret som att det finns ett förhållandevis stort ansvar för en enskild kommun. Anders Karlsson sade om just Region Skåne som helhet att det finns många positiva och bra beslut, exempelvis Öresundsbron.

Skånes geografiska läge har stor betydelse. Vårt medlemskap i EU har också en positiv inverkan, liksom den framtidstro som trots allt finns.

Samtidigt har man under åren i denna kammars debatter kunnat konstatera att man i sina historieböcker, i alla fall i de som jag läste i min skola, rätt så snabbt återförs till en tro om att Skåne är Sveriges kornbod eller något av landet Gosen som ständigt flödar av honung. Det är kanske tid att börja fundera på om det fortfarande ska uppfattas så. Men som skåning är det klart att man kan känna stolthet över detta.

Samtidigt är olika försvarsbeslut icke alltför långt borta. Det är beslut vad gäller F 10, LV 4, Ystad, Ljungbyhed och F 5 – där har vi kanske ännu inte sett den fullständiga lösningen – och Barsebäck 1 och 2. Någonstans, vid något tillfälle är det en helhet som möter verkligheten. Det är just utifrån den verkligheten som jag vill ställa en fråga till näringsministern.

Om vi nu avvaktar ett år till våren år 2001, vilket är tankegångarna, innan vi fattar nästa beslut och ser konsekvenser på olika sätt är det ändå trots allt en fråga som hänger i luften. Det är det både utifrån Kävlinge kommun och när det gäller frågan om vilken beredskap regeringen har att

Prot.
1999/2000:95
11 april

*Svar på
interpellationer*

kunna förhållandevis snabbt agera på ett positivt sätt för regionen kring Kävlinge. Det berör också andra städer. Det berör t.o.m. Malmö eftersom många jobbar där.

Anf. 18 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Jag börjar med att ändå konstatera att det kommer att ta ett antal år innan Barsebäck är helt nedlagt. Även efter denna tidpunkt kommer det att behövas olika typer av insatser när det gäller verkets säkerhetskaraktär.

Kävlinge har god tid på sig att förbereda sig för annan typ av verksamhet i kommunen. Att man har en högteknologisk verksamhet i kommunen och därmed tillgång till kvalificerade tekniker måste ses som en fördel för kommunen. Men självklart har staten ett stort ansvar av en art som många gånger är starkare än annars när man lägger ned verksamheter eftersom det nu är staten som gör det.

Jag tycker att parallellen med försvarsnedläggelserna stämmer. Jag kan ändå gå så långt, när det gäller ett livsmedelsinstitut, som att säga att det är en process som har satts igång. Det är viktigt att Kävlinge kommun nu tar kontakt med NUTEK i denna fråga och att vi får i gång en process. Därmed startar vi ju en ny verksamhet som antagligen är utomordentligt lämplig för att ligga i Kävlinge och dessutom är en önskvärd sådan.

Avslutningsvis skulle jag ändå vilja säga att det är lång tid kvar. Man ska alltid planera i god tid, men ibland kan man planera lite för snabbt så att det kan bli andra problem. Nu processar vi framåt. Vi har livsmedelsinstitutet. Jag är självklart öppen för att ta upp diskussioner med Kävlinge kommun därest man har egna, nya idéer och försöka få en diskussion om hur det ska finansieras.

Poängen med livsmedelsinstitutet – och det gäller alltid för den här typen av institut – är att det finansieras av regionen och är ett regionalt intresse. Det finansieras av Kävlinge kommun och är ett kommunalt intresse, och av staten och är ett nationellt intresse. Det gäller nu att hitta ett lämpligt snitt för hur det ska finansieras och för hur snabbt det ska byggas ut.

Anf. 19 ANDERS KARLSSON (s):

Fru talman! Jag vill än en gång tacka för svaret. Det var ett ytterligare förtydligande av att ett livsmedelsinstitut är att räkna med, där staten också tar sitt ansvar för Kävlinge kommun.

Det finns många andra goda idéer i kommunen. Tillsammans med det ministern säger om de fackliga organisationerna och det konstruktiva samarbete som finns skulle man säkert kunna utveckla andra idéer som är föreslagna. Bl.a. skulle ett industriellt utvecklingscentrum tillsammans med Lunds universitet också kunna vara en god idé för framtiden och för den anställda personal som finns.

Jag delar nog inte riktigt näringsministerns uppfattning att man kan vänta och se. Historien visar att när företagsnedläggningar kommer och när de aviseras försvinner ofta mycket kompetent personal ganska fort. Skulle det här innebära att man återlåter även den personal som finns för den reaktor som fortfarande drivs är det också en säkerhetsrisk. Därför tror jag att det vore tryggt för personalen om den skulle kunna fortsätta att jobba med den anställningsgaranti som finns. Men även efter garantin

skulle man kunna slussa in personalen i olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder, om vi kallar det så, där ett industriellt utvecklingscentrum skulle kunna vara en del.

Man får nog inte ta för givet att personalen stannar för att den har en anställningsgaranti till år 2004. Man behöver tidigt ta initiativ.

Jag lovar att jag ska ta med frågan tillbaka till Kävlinge kommun och säga att näringsministern är beredd att diskutera med kommunen om konstruktiva idéer.

Prot.
1999/2000:95
11 april

Svar på
interpellationer

Anf. 20 RONNY OLANDER (s):

Fru talman! Näringsministern ger en del funderingar just vad gäller planeringshorisont och lång tid. Ibland känns det som om man kan vara för tidigt ute. Ofta kanske man kan känna att man är lite sent ute.

Det som Anders Karlsson säger om högkvalificerad arbetskraft var också min reaktion. Vi diskuterar ju på andra sätt hur den framtida arbetsmarknaden kommer att utforma sig. Här finns naturligtvis också, som är belyst på olika sätt i utredningar, en viss form av risk för att en del kommer att lämna kommunen.

Det man också kan känna, när vi nu tar det här viktiga steget, gäller också signalsystemet. Det pratas ju mycket om *early warning system*, för att använda EU:s kommunikationsspråk. Hur uppfattas det på de andra platserna? Hur känner de? Hur gick det för dem som var först ut när staten, som man också kanske har gjort på olika sätt, tog ansvar i den här frågan?

Jag tycker ändå dessvärre att det på grund av Kävlinge kommuns placering – det finns naturligtvis också regioner runt om – blir mycket upp till kommunen. Det är väl där man kan känna att det här kanske skulle ha kunnat vara på ett annat sätt.

Men jag uppfattar det också som att näringsministern och regeringen har en handlingsberedskap och att man på ett positivt sätt kommer att se möjligheterna. Vi ska naturligtvis inte skapa problem. På sikt är det också ett beslut som vi självfallet ska ha stor respekt för.

Anf. 21 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! I första hand har ju staten ansvar för den personal som finns. Grunden till att det är så långa avtal och en sådan anställningstrygghet är att man värnar om säkerhetsaspekten när man släcker en reaktor. Därför är det väldigt viktigt, som sägs här, att personalen stannar. Det är möjligt att det också kan kopplas till att man kan se en framtid i Kävlinge kommun efter det att man har stängt av bägge reaktorerna. Därmed finns det ett samband. Jag delar den uppfattningen och det resonemanget.

Men jag vill ändå än en gång säga att det finns gott om tid. Vi tittar på ett livsmedelsinstitut. Finns det andra frågor som kommer upp ska vi självfallet vara öppna för det.

Men den avgörande och viktiga frågan är ändock regionens och Kävlinge kommuns förmåga, vilja, ambition och möjligheter. Efter kärnkraftverket Barsebäcks släckning ska det finnas en framtid. Men den ligger i första hand i Kävlinge kommuns händer.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 1999/2000:293 om Tullinge flygplats

Anf. 22 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Birgitta Wistrand har frågat mig om Tullinge kan bli föremål för utredning som ett alternativ för utbyggd flygplatskapacitet i Stockholmsregionen.

Under våren 1999 överlämnade Luftfartsverket sin redovisning om flygplatskapaciteten i Stockholmsregionen till regeringen. Luftfartsverket hade under flera år utrett frågan och till slut funnit fem lägen som var marknadsmässigt och fysiskt tänkbara för lokalisering av ny flygplats. Av dessa ansågs Fors i Haninge kommun inte uppfylla kraven på samhällsnytta och avfördes därför. I rapporten redovisades två Tullingelägen som skulle ligga tre respektive fem kilometer från Tullinge gamla flygplats F 18. Tullinge F 18 var inte med som ett alternativ i rapporten eftersom flygplatsen inte helt uppfyller de flygtekniska kraven om hinderfrihet. Regeringen gjorde bedömningen att de föreslagna Tullingelägena var olämpliga då de låg i anknytning till Lida friluftsområde, och inte förespråkades av berörda kommuner. Senare under året gjorde Luftfartsverket, efter hemställan från fastighetsbolaget Vasallen som äger F 18, en ny bedömning och lämnade en framställan till regeringen om att även få utreda Tullinge F 18. Regeringen har avslagit Luftfartsverkets hemställan.

Enligt miljöbalken ska regeringen pröva tillåtligheten av flygplatser med en banlängd av minst 2 100 meter. I en ansökan om tillstånd ska det ingå en miljökonsekvensbeskrivning i vilken bl.a. alternativa lokaliseringar och utformningar ska redovisas, tillsammans med en motivering till varför ett visst alternativ har valts. Vid en sådan prövning kommer regeringen att lämna sitt ställningstagande i frågan om eventuell ny flygplatskapacitet i Stockholmsregionen.

Anf. 23 BIRGITTA WISTRAND (m):

Fru talman! Tack, näringsministern, för svaret! Det börjar bli spännande nu med flygplatser i Stockholmsområdet. Jag måste säga att jag för en gångs skull håller med statsministern – jag tycker att hans förslag om Skavsta är lysande, och jag hoppas att även näringsministern tycker det. Jag håller också med min partikollega som säger att det är ett intressant inlägg i debatten att man kan fatta ett så snabbt beslut.

Statsministern har förstått frågans natur, nämligen att det inte är en fråga för Stockholm, utan för Sverige, hur flygplatserna runt Stockholm ska lokaliseras. Jag tycker att det är oerhört viktigt att slå fast det.

Flygplatsutbyggnaden i Stockholm har ett väldigt intressant och viktigt skäl, nämligen att flygtrafiken ökar. Sveriges dragningskraft ökar, och därför behöver vi mer flygkapacitet i Stockholmsområdet efter år 2006, när Arlandas tredje bana är full.

Diskussionerna har gällt en fjärde bana på Arlanda eller en flygplats söder om Stockholm. Jag har redan talat om att jag tycker att Arlandas fjärde bana är viktig, och att jag tycker att en flygplats på Södertörn är mindre viktig eftersom Skavsta finns.

Men vi har en hel del problem. Vi behöver lösa trafikproblemen på tågen, och problemet med getingmidjan i Stockholm så att man kan

komma snabbt igenom staden oavsett om vi har en flygplats på Södertörn eller i Skavsta. Den frågan är alltså viktig.

Vi har ju också Tullinge flygplats – den finns faktiskt där. Precis som vi tyckte att det var fel att lägga ned Bromma så måste man också diskutera Tullinge flygplats. Det kan bli en oerhörd kapitalförstöring om den inte finns kvar.

Därför vill jag höra med näringsministern: Varför sade ni nej när Luftfartsverket frågade om en utredning av Tullinge flygplats?

Jag ser att svaret inte alls stämmer med verkligheten. Jag vill ta upp tre frågor.

Det första påståendet som näringsministern gör handlar om att flygplatsen inte uppfyller de flygtekniska kraven om hindersfrihet. Jag har en väldigt stilig karta med mig här som visar att den gör det – ganska ordentligt. Det kravet är alltså rätt uppfyllt – flygplatsen uppfyller kravet på hindersfrihet.

Det andra som står i svaret lyder så här: De föreslagna kommunerna förespråkar inte de här lägena i Tullinge. Då ska man ha klart för sig att de två lägen som inte är Tullinge flygplats finns mycket närmare Lida friluftsgård. Detta är därför självklart. Däremot måste jag säga att Lida friluftsgård startade på 40-talet precis som Tullinge flygplats. De har alltså levt samman och utvecklats, och de har ett bra samarbete. Här finns det alltså inga svårigheter.

Som kommunerna i Tullinge och Botkyrka också säkert känner till tycker 50 % av invånarna att det vore bra med en flygplats där ute.

Sist men inte minst undrar jag om det verkligen är rätt enligt miljöbalken att låta bli att pröva ett förslag. Enligt min uppfattning kan man enligt miljöbalken inte undvika att pröva ett sådant här förslag, precis som Luftfartsverket har begärt.

Anf. 24 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Regeringen har gjort bedömningen att Tullinge F 18 inte är en lämplig lokalisering för en ny flygplatskapacitet i Stockholmsregionen, som jag sade tidigare. Tullinge har prövats tidigare, och det visade sig då att det var svårt att få politisk enighet, bl.a. på grund av en stark folklig reaktion. Det kan man inte komma ifrån.

När det gäller de tekniska bedömningarna utgår jag från dem som Luftfartsverket har gjort. Jag kan inte ifrågasätta dem. Luftfartsverket är nog den mest kompetenta myndighet som vi har för att göra de bedömningarna. Jag har också utgått från dem.

När det gäller Lida friluftsgård kan jag konstatera att Birgitta Wistrand utgår från den flygverksamhet som har pågått under de senaste 40 åren på F 18, och säger att Lida friluftsgård och flygplatsen samverkar mycket väl. Men man får väl ändå anta att flygintensiteten kommer att bli avsevärt högre därest man bygger en flygplats!

Det görs nu en prövning i Regeringskansliet om frågan om Skavsta, Hall och andra alternativ som det förs en diskussion om. Vi har också haft ute frågan på remiss. Därefter kommer vi att från Näringsdepartementet samla oss till ett förslag. Detta kommer sedan att i vanlig ordning och på vanligt sätt prövas inom Regeringskansliet, och slutligen av regeringen.

Prot.

1999/2000:95

11 april

Svar på

interpellationer

Anf. 25 BIRGITTA WISTRAND (m):

Fru talman! Näringsministern säger att det inte finns någon folklig förankring för flygplatsen. Jag hänvisade till den TEMO-undersökning som visade att hälften av dem som bor ute i Botkyrka tyckte att det var ett bra läge. Det kan helt enkelt vara så att partiet som är mot flygplatsen kanske inte är så starkt längre. Den folkliga opinionen mot flygplatsen är nog inte så stark.

Luftfartsverket ville undersöka flygplatsens möjligheter. Det handlade just om att verket hade klart för sig att den s.k. hindersfriheten förelåg. Annars hade ju inte Luftfartsverket begärt att få göra utredningen! Det är ju verket som har fått avslag av regeringen. Det är det här som jag är så intresserad av. Varför gav regeringen Luftfartsverket avslag? Om Luftfartsverket nu är så kompetent – varför fick verket inte göra utredningen? Varför avtog regeringen det? Verket borde ju veta vad det vill utreda om det nu är så kompetent.

Jag frågar ånyo om det här med miljöbalken. Kan regeringen köra över miljöbalken, sätta sig över den och därmed underlåta att göra den här utredningen?

Anf. 26 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Om man nu ska luta sig mot den här opinionsundersökningen som gjordes var det, för att vara korrekt, 40 % som tyckte att man kunde ha en flygplats här och 60 % som var emot.

I den huvudrapport som Luftfartsverket lämnade framgår det att man bedömer att det finns tekniska hinder som jag redogjorde för. Sedan har Luftfartsverket begärt att regeringen ska besluta att man får fortsätta att utreda detta. Vi har sammanvägt Luftfartsverkets egna tekniska bedömningar, frågan om Lida samt att vi vet att det finns ett starkt folkligt motstånd och sagt att det inte är nödvändigt att göra detta, eftersom vi nu känner till många andra möjliga områden.

Anf. 27 BIRGITTA WISTRAND (m):

Fru talman! Jag hör näringsministerns svar. Vi har tydligen tagit del av två olika opinionsundersökningar. De är ju positiva båda två.

Jag vill tacka än en gång för svaret. Vi har inte riktigt samma uppfattning här. Jag ska gå tillbaka till Luftfartsverket för att ånyo kolla deras uppfattning och också titta på vad som står i miljöbalken. Jag avslutar med att ge näringsministern ett litet anförande som jag har hållit om flygets framtid.

Anf. 28 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Jag tackar för detta anförande. Jag hoppas att det kommer att förstärka min kompetens.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 29 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Margareta Cederfelt har frågat finansministern vilka åtgärder han avser att vidta för att det statliga utjämningsystemet inte ska missgynna Stockholmsregionen.

Arbetet i regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

I januari 1996 infördes det nuvarande utjämningsystemet. Utjämningsystemet består av inkomstutjämnning, kostnadsutjämnning och införanderegler. Utjämningsystemet är ett av de viktigaste instrumenten som staten har till sitt förfogande för att omfördela resurser mellan olika delar av landet. Kommuner och landsting med relativt sett goda förutsättningar i olika avseenden betalar en utjämningsavgift till staten, och kommuner och landsting med sämre förutsättningar erhåller ett utjämningsbidrag. Tillsammans med de generella statsbidragen syftar utjämningsystemet till att garantera att alla kommuner och landsting får goda och likvärdiga ekonomiska förutsättningar att oavsett skattekraft och strukturella förhållanden bedriva lagstadgad kommunal verksamhet som skola, äldreomsorg, sjukvård osv. Inkomstutjämnningen utjämnar till mycket stor del skillnader mellan kommunernas respektive landstingens skatteunderlag och är en garanti för att alla kommuner och landsting får del av den samhällsekonomiska utvecklingen.

Fr.o.m. år 2000 genomförs vissa förändringar i kommunernas och landstingens kostnadsutjämnning. För vissa kommuner och landsting innebär dessa förändringar ett sämre utfall än i tidigare kostnadsutjämnning. För att kommunerna och landstingen ska få rimliga förutsättningar att anpassa sin verksamhet och ekonomi till de minskade resurserna erhåller dessa under en övergångsperiod s.k. införandetillägg. Dessa införandetillägg är till fördel för bl.a. Stockholms läns landsting och för vissa kommuner i Stockholms län. Margareta Cederfelt skriver att Stockholms läns landsting ska betala 3,8 miljarder kronor i bidrag när förändringarna är genomförda år 2004. I proposition *Förändringar i utjämningsystemet för kommuner och landsting* (1998/99:89) bedömde regeringen att ett antal frågor bör bli föremål för fortsatt uppföljning. En av dessa är frågan om alternativa lösningar efter införandeperiodens slut, dvs. efter år 2004. Det är emellertid för tidigt att redan nu säga något om hur en sådan lösning bör se ut. Därför är det inte möjligt att redan nu ange hur mycket Stockholms läns landsting kommer betala i utjämningsystemet efter år 2004.

Regeringen har under 1999 tillsatt en delegation (Fi 1999:11) med uppgift att göra en fortsatt uppföljning av utjämningsystemet och att kontinuerligt utvärdera de enskilda delarnas träffsäkerhet samt lämna förslag till förändringar av olika faktorer i kostnadsutjämnningen. Om delegationen finner att det finns storstadsspecifika faktorer som bör beaktas i kostnadsutjämnningen utgår jag från att delegationen kommer att föreslå sådana förändringar. Senast den 30 november ska delegationen till regeringen lämna sina förslag till förändringar i utjämningsystemet. Regeringen har dessutom tillsatt en expertgrupp (Fi 1999:10) med uppgift att utreda möjligheten att förenkla utjämningsystemet och göra det

mer stabilt. Även expertgruppen ska redovisa sitt uppdrag till regeringen senast den 30 november.

I februari överlämnade delegationen en delrapport till regeringen där man bl.a. föreslår vissa ändringar i inkomstutjämnningen i syfte att eliminera de negativa marginaleffekterna. Förslaget till vissa ändringar i inkomstutjämnningen innebär att alla kommuner kommer att ha en reell möjlighet att påverka sina skatteinkomster och att alla kommuner får behålla åtminstone 5 % av en ökning i skatteunderlaget då invånarnas genomsnittliga inkomster ökar. Förslaget är för närvarande ute på remiss och regeringen avser att återkomma med förslag till riksdagen senare under våren.

För att i övrigt svara på Margareta Cederfelts fråga avser jag inte att föregå delegationens och expertgruppens arbeten utan avvaktar till dess att dessa redovisat sina slutsatser och förslag.

Anf. 30 MARGARETA CEDERFELT (m):

Fru talman! Jag ska be att få tacka statsrådet Lövdén för svaret. Tyvärr kan jag inte se att det svar som statsrådet har gett svarar på frågan.

Statsrådet Lövdén säger att utjämnningssystemet ska vara ett av de viktigaste instrumenten som staten har till sitt förfogande för att omfördela resurser mellan olika delar av landet. Min fråga är: Överensstämmer verkligen utjämnningssystemet med grundlagen? Är det verkligen rätt att kommunernas skattepengar ska gå till andra kommuner? Enligt gammal svensk tradition har kommunerna rätt att beskatta sina invånare för de gemensamma kommunala angelägenheterna, men här handlar det om skattepengar som går utanför de gemensamma kommunala angelägenheterna.

Vidare talar statsrådet Lövdén om förändringar i inkomstutjämningsförslaget som inte ska missgynna Stockholmsregionen. Systemet blir inte mindre felaktigt för att förändringar genomförs, eftersom hela systemet i grunden är felaktigt. Det går att göra förändringar och korrigeringar, men det grundläggande felet åtgärdas fortfarande inte.

Jag kan också konstatera att statsrådet Lövdén inte närmare vill svara på vilka åtgärder han och den övriga regeringen avser att vidta för att Stockholmsregionen inte ska drabbas ytterligare av skatteutjämnningen. Jag kan bara konstatera att under den korta tid jag har varit i riksdagen, sex månader, har jag lärt mig att detta är ett standardsvar från regeringens företrädare. Man hänvisar till pågående utredningar och vill inte föregå det förslag som utredningen ska presentera. På så sätt går det att förhålla obehagliga frågor genom att hela tiden hänvisa till pågående utredningar. Min fråga kvarstår fortfarande.

Jag kan bara konstatera att invånarna i Stockholmsregionen drabbas extra hårt. Invånarna i Stockholms läns landsting betalar ensamma hela utjämnningssystemets uppbyggnad. Det är faktiskt inget annat landstings invånare som bidrar till systemet. Kan det verkligen vara rättvist?

År 1999 betalade invånarna i Stockholms läns landsting 1,4 miljarder till systemet. I år kommer Stockholms läns invånare att betala 2 miljarder till systemet. Är det rätt? Det är faktiskt de enskilda individerna som ytterst betalar.

Till detta kan läggas att det är inte bara höginkomsttagarna som betalar utan också mellan- och låginkomsttagare – ja, alla – bara därför att

man råkar bo i en region där det finns tillväxt. Är detta verkligen vad Socialdemokraterna vill?

När det gäller hur Stockholmsregionen drabbas är det inte bara fråga om landstinget utan det är också fråga om elva kommuner. Min kommun är en av de kommuner som drabbas, Stockholms stad.

Återigen kan jag konstatera att kommunalskatten är kännbar. Den är kännbar för alla invånare. Det kan väl inte vara riktigt att de boende i Stockholm ska betala till andra boende runtom i Sverige. Dessutom: Det är i Stockholmsregionen som tillväxten sker. Samtidigt behövs här mer hus, mer kommunikationsmedel, mer dagis, mer skola och mer barnomsorg. Men en stor del av de skatteintäkter som Stockholm får transfereras alltså vidare till andra regioner.

Anf. 31 HENRIK WESTMAN (m):

Fru talman! Statsrådet Lövdén har tidigare åtskilliga gånger fått sådana här frågor om detta system och det är inte så konstigt eftersom systemet är konstigt. Det är så konstigt att det väl knappast finns någon som riktigt begriper hela systemet.

I samband med en fråga här i riksdagen erkände huvudsekreteraren att han inte riktigt kunde överblicka hela systemet och det är väl riktigt. Över alla partigränser kan man väl vara överens om att något slags system för att omfördela mellan kommuner som har olika möjligheter bör finnas men det måste också finnas en rättvisa i det hela.

Att omfördela är en sak men när man samtidigt börjar bedriva regionalpolitik med systemet blir det ännu konstigare. Jag vet att statsrådet tidigare här i kammaren har tillbakavisat olika ledamöters misstanke om att man manipulerar med systemet och använder det av partitaktiska skäl. Det är inte så konstigt att man gör det. Enligt Kommunförbundets skrift som ges ut varje år, *Så kostar det i din kommun*, kan man se att kommunerna i Stockholms län har ungefär hälften så mycket att röra sig med per invånare och är jämfört med andra delar av landet.

Hur kan det då komma sig? Är det rättvist? Är det riktigt? Det gäller alltså efter skatteutjämning, med skatteintäkter osv. På något sätt talar verkligheten för sig själv.

Statsrådet har avvisat att det här systemet skulle vara skadligt och påstått att det inte finns några kommunalråd som agerar efter systemet därför att de känner ett ansvar. Det gör de säkert. Men titta på vad som händer i Stockholms län vad gäller bostadsbyggandet. Det finns ju kommuner som nu minskar sitt invånarantal och som definitivt inte bygger mer. De känner att de förlorar på varje bostad som byggs. Det går inte att ha ett sådant system.

Landshövding Ulf Adelsohn har varit ute och frågat de olika kommunerna. Alla kommuner har sagt att systemet motverkar utvecklingen i Stockholmsområdet. Detta är en viktig faktor i sammanhanget. Det här stryker tillväxten. I vissa kommuner skapar detta på sikt t.o.m. sociala öar som ingen av oss, antar jag, vill ha. Det finns kommuner dit bara väldigt rika kan flytta så småningom.

Pomperipossaeffekterna har tillbakavisats men tydligen har man i regeringen nu förstått att det inte är alldeles riktigt att de inte finns. Därför kommer man nu och föreslår en ändring av utjämningsgraden.

Prot.
1999/2000:95
11 april

*Svar på
interpellationer*

I Stockholms län har vi gjort en teoretisk uträkning. Vad händer om man får en skatteökning på ungefär 1 % i Stockholms län och det inte sker några andra ändringar i landet? Vad händer då? Ja, regionen borde då få en ökning med 729 miljoner kronor i skatteintäkter men i realiteten får man en minskning med 3 miljoner kronor. Effekten av inkomstutjämningen är således en minskning med 732 miljoner kronor. Det finns alltså mycket klart en Pomperipossaeffekt.

Är det inte dags att sluta lappa på det här systemet? Svaret till Margareta Cederfelt borde väl egentligen handla om att skrota systemet, att sköta inkomstutjämningen via staten och att göra systemet begripligt så att alla förstår det. Då blir det slut på alla beskyllningar om manipulation med systemet. Tack!

Anf. 32 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Det är riktigt att vi under det senaste året i denna kammar har haft många debatter om den här frågan. Jag har väl inte särskilt stora förhoppningar om att det här blir den sista debatten.

I grunden handlar det om en väldigt tydlig ideologisk skiljelinje. Vår och en tydlig riksdagsmajoritets utgångspunkt är att alla delar av landet ska ha del av den tillväxt som sker av skatteunderlaget och att alla delar av landet ska ha likvärdiga förutsättningar att klara sina grundläggande åtaganden. Det är fundamentet bakom utjämningssystemet.

Utgjämningssystemet handlar inte bara om inkomst- och kostnadsutjämningen. Det ska också ses i perspektivet av de generella statsbidragen. Det är inte så att Stockholms kommun får betala till resten av landet och inte får någonting själv. Generella statsbidrag, tillsammans med inkomst- och kostnadsutjämningen, ger Stockholms kommun nästan 2 miljarder kronor netto.

Här finns tre element som hör samman med varandra och detta är en följd av den omläggning som vi gjorde i början av 90-talet då vi gick över till påsen – dvs. att vi inte hade specialdestinerade statsbidrag utan gav ut statsbidragen generellt till kommuner och landsting. För att kunna göra det var vi tvungna att införa ett utjämningssystem, ett inkomst- och kostnadsutjämningssystem.

Det här har oerhört stor betydelse även inom Stockholmsregionen. Om vi inte hade någon inkomstutjämning skulle Botkyrka ha behövt ta ut en kommunalskatt på 40 kr för att kunna upprätthålla en likvärdig verksamhet som Danderyd med en kommunalskatt på 20 kr. Där ser vi spänningarna – förhållandena är så olika och skattekraften är så olika i de olika kommunerna och landstingen. För att det inte ska bli alldeles orimliga förutsättningar när det gäller möjligheterna att bedriva lagstadgad kommunal verksamhet är det nödvändigt med ett inkomst- och kostnadsutjämningssystem.

Sedan ska jag villigt tillstå – det har jag för övrigt gjort många gånger i debatten – att inget system av det här slaget kan bli så perfekt att alla blir nöjda. Det krävs ständigt omprövningar och diskussioner om de olika faktorerna är rätt avvägda och om de återspeglar en rättvisa. Uppdraget för Utjämningsdelegationen och den tillsatta expertgruppen är just att se om vi kan skapa ett mer hållfast och överskådligt system, ett system som kanske uppnår en ännu högre grad av rättvisa än det nuvarande.

Sedan vill jag bestämt tillbakavisa detta med Pomperipossaeffekt. Redan när vi lade propositionen på riksdagens bord uttalade jag – jag gjorde det i riksdagsdebatten – att det finns en skönhetsfläck i systemet, en skönhetsfläck som innebär att vissa kommuner med mycket hög skattekraft och skattetillväxt och en låg skatt kan få en något mindre tillväxt av sitt skatteunderlag än genomsnittet i landet. Det är den skönhetsfläcken som vi nu rättar till.

Ingen kommun har drabbats av en renodlad Pomperipossaeffekt i det avseendet att inkomsterna från ett år till ett annat har minskat till följd av ett ökat antal skattebetalare. Den skevheten i systemet ska vi alltså rätta till.

Sedan är det inte så, Margareta Cederfelt, att det system som vi nu har är grundlagsstridigt. Det är prövat av Lagrådet, av finansutskottet och av konstitutionsutskottet. En bred majoritet här i riksdagen har ställt sig bakom systemet och det finns en bred uppslutning även i Kommun- och Landstingssverige bakom inkomst- och kostnadsutjämningsystemet.

Anf. 33 MARGARETA CEDERFELT (m):

Fru talman! Huruvida förslaget, Lars-Erik Lövdén, är grundlagsvidrigt eller ej finns det anmälningar om från såväl Kommunförbundet som enskilda skatteexperter och lagexperter. När det gäller enigheten om huruvida systemet är bra eller ej finns det också tunga remissinstanser som lagt in sitt veto, bl.a. Kommunförbundet och Landstingsförbundet – kanske inte veto, men man har klagat. Vad man har lyft fram är att de kommuner som har tillväxt faktiskt inte får behålla ens en sådan del av tillväxten som ligger i nivå med vad genomsnittet för landet är, utan futtiga 5 %.

Jag har hört statsrådet Lövdén tala om att den socialdemokratiska ideologin innebär att olika delar av landet ska ha likvärdiga villkor osv. Men jag har inte hört statsrådet Lövdén en enda gång uttala sig om att delar av landet faktiskt består av individer som är olika. Det som är orimligt i systemet är att en stor mängd människor bidrar till att betala en extra skattebörda till förmån för andra människor, bosatta i andra delar av landet.

Låt oss ta det här med tillväxt. Under 60-talet var det stor tillväxt i Stockholmsregionen. Det fanns ingenting av inkomstfördelning osv. Men tillväxten i Stockholm gjorde att hela Sverige hade en tillväxt. Låt det bli så i stället i framtiden att resten av Sverige också får en tillväxt, inte genom egendomliga transfereringar som lägger stopp på tillväxten där den finns utan som faktiskt stimulerar en tillväxt över hela landet. Som det är nu kan inte Stockholmsregionen klara av en ökad tillväxt. Den skattekraft som tillförs förs bort. Man har inte möjlighet att bygga till och expandera, just det som handlar om den kommunala möjligheten.

Statsrådet Lövdén tog upp Botkyrka som ett exempel för att visa hur fel systemet skulle slå. Men botkyrkabor drabbas av det skatteutjämningsbidrag som Stockholms län betalar. Stockholms län betalar också ett skattebidrag, och det drabbar boende i de elva kommuner i Stockholms län som bidrar till systemet men också boende i övriga kommuner i Stockholms läns landsting.

Återigen: Det är den enskilda individen som kommer i kläm, oavsett om individen har låg inkomst eller ej. Det här kan inte vara rimligt.

Prot.
1999/2000:95
11 april

*Svar på
interpellationer*

Ge kommunerna möjlighet att faktiskt tillgodose sina medborgares behov och önskemål. Bifall till Westmans förslag om att skrota systemet.

Anf. 34 HENRIK WESTMAN (m):

Fru talman! Ja, Lars-Erik Lövdén började med att säga att det egentligen är ideologin som skiljer oss åt. Denna skillnad skulle bestå i att vi har olika uppfattningar om att hela landet ska leva. Jag tror inte att det är på det sättet. Jag tror att vi båda tycker att alla delar i landet ska leva. Men att det ska vara någorlunda rättvist och att det ska vara någorlunda likvärdiga villkor borde vi vara överens om, tycker jag.

När man tittar på Svenska Kommunförbundets utredning som ges ut varje år – *Så kostar det i din kommun* – kan man se att villkoren är väldigt olika. Någon anledning måste det ju finnas. Att det skulle vara rättvist att det är dubbelt så dyrt att bo i Norrland som i Stockholms län har jag svårt att förstå. Så mycket dyrare är det inte, så mycket färre åldringar har vi inte, så mycket färre elever har vi inte, så mycket dyrare är det inte med skolskjutsar, så mycket dyrare är det inte med uppvärmningen, utan det måste bero på någonting annat, t.ex. att man är olika kostnadseffektiv. Det finns kommuner som sagt: Sänk skatten. Och det har bidragit till att man fått högre skattekraft.

Lars-Erik Lövdén säger att det var en mindre skönhetsfläck, det finns ingen Pomperipossaeffekt. Jag försökte visa ett exempel på att Lars-Erik Lövdéns teori håller om det är en tillväxt i landet, för då blir det olika effekter. Men även om jag helt och hållet skulle hålla med om att det var så, måste jag säga att det blir så att några kommuner får en betydligt mindre procentsats än andra, men kostnadsökningen blir likadan.

Om förslaget är grundlagsstridigt tycker jag kan diskuteras. Det är en fråga för domstol i dagens läge. Vissa kommuner har stämt staten på grund av detta. Vi tycker att det egentligen är synd att det inte finns någon författningsdomstol, för nu bedömer regeringen själv om det är riktigt eller inte.

Skrota systemet! Tack.

Anf. 35 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Nu hörde jag från Henrik Westman i slutet de förlösande orden: Skrota systemet. Det sade Margareta Cederfelt också. Här är den ideologiska skiljelinjen. Vad ni säger i praktiken är att de kommuner som har höginkomsttagare, som har en väldigt hög skattekraft ska få klara sig på egen hand och inte vara med och bära finansieringen, vara med och svara för att hela landet ska ha möjligheter till en likvärdig utveckling. Det är vad ni säger. Ni säger att Danderyd ska kunna ha en kommunalskatt på 20 kr för att kunna upprätthålla samma kommunala service för vilken det i ett sådant system som ni förespråkar skulle behövas en kommunalskatt i Botkyrka på 40 kr. Utjämningsystemet verkar ju så att kommunerna kan bedriva verksamheten utifrån ungefär likvärdiga förutsättningar.

Jag måste än en gång konstatera att jag är glad över att det finns en bred parlamentarisk majoritet för det nuvarande inkomstutjämningsystemet och att Kommunförbundet i sitt remissvar på det förslag som vi sedan lade på riksdagens bord också tillstyrkte förslaget. Det var en bred parlamentarisk majoritet där även moderaterna ingick. Landstingsförbun-

det hade en något annorlunda uppfattning när det gäller inkomstutjämning, men i huvudsak tillstyrkte man förslaget.

Jag sade i mitt tidigare inlägg att man ska ha perspektiv på detta. Man ska se utjämningsystemet i perspektivet av de generella statsbidragen. Stockholms kommun får netto nästan 2 miljarder kronor om man räknar in de generella statsbidragen och tar hänsyn till inkomst- och kostnadsutjämnningen.

Detta är säkerligen inte den sista debatt som vi har om det här systemet, men moderaternas inställning och övriga partiers inställning till förutsättningarna att bedriva en likvärdig service över landet skiljer sig avsevärt åt.

Henrik Westman tar upp skillnader i standard mellan olika kommuner och gör iakttagelsen att om man tittar på Kommunförbundets beräkningar ger det något högre kostnader för verksamheten, och möjligen något högre standard på verksamheten, i de norra delarna av Sverige. Men det ska också ställas i relation till ett ökat skatteuttag. Den genomsnittliga skatten uppe i norr ligger kring 33 kr, medan kommunalskatten i Stockholm ligger på drygt 28 kr. De fem kronorna i skillnad i kommunalskattehanseende återspeglas naturligtvis också på den verksamhet som man kan bedriva, men det är ingenting som det ska tas hänsyn till i inkomst- och kostnadsutjämnningen, utan det speglar sig i skattesatsens storlek.

Anf. 36 MARGARETA CEDERFELT (m):

Fru talman! Statsrådet Lövdén har sagt i sitt svar att systemet ska ses i sin helhet. Ja, låt oss titta på det i helhetsperspektivet. Systemet omfattar individer, för det är individerna som utgör kommunen. Jag har tagit upp i mina två tidigare inlägg hur utjämningsystemet slår mot de boende, mot individerna som bor i Stockholmsregionen, i Stockholms läns landstings område, i de olika kommuner som drabbas.

Befolkningen i Stockholm är redan hårt skattedrabbad utöver den inomregionala skatteutjämnningen. Ta t.ex. fastighetsskatten som slår hårt mot de boende i Stockholmsområdet – extra skattetryck, extra belastning.

Det gör att det är svårt att leva också i Stockholmsregionen, för inte kan väl statsrådets mening vara att Stockholmsregionen bara ska befolkas av höginkomsttagare. Det är vad effekten kommer att bli. Oavsett hur inkomsten är för den enskilde individen bidrar individen till ett skatteutjämningsystem till förmån för andra områden. Vart tar individen vägen? Var finns den egna möjligheten att påverka? När det just gäller Kommunförbundet och Landstingsförbundet har man tagit upp problemet med den inomregionala skatteutjämnningen. I det nya förslaget är det bara 5 % som får tillfalla kommunen, inte ens upp till den genomsnittliga nivån på tillväxt som finns i landet.

Det här är en viktig fråga att beakta. Det gick bra för Sverige under 60-talet, och det är den tillväxt som skapades då som har gjort att det i Sverige inte är sämre i dag än vad det är. Låt Sverige återigen bli ett tillväxtland! Skrota den inomregionala skatteutjämnningen!

Prot.
1999/2000:95
11 april

*Svar på
interpellationer*

Anf. 37 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Invånarna i Botkyrka kommun är också individer. Om vi skulle följa Margareta Cederfelts förslag skulle det innebära att invånarna i Botkyrka skulle tvingas att betala en kommunalskatt på 40 kr för att kommunen skulle kunna upprätthålla samma service som i Danderyd, som bara skulle behöva ta ut 20 kr i kommunalskatt.

Tycker Margareta Cederfelt att det är ett bra system? Tycker hon att invånarna i Botkyrka med den sociala problematik och låga inkomstnivå som finns där skulle beskattas med 40 kr för att man skulle klara den grundläggande kommunala servicen, medan man i Danderyd där invånarna har höga inkomster, där det bor välbeställda grupper bara skulle betala 20 kr i kommunalskatt? Är det ett rättvist system, Margareta Cederfelt? Åk i så fall ut till Botkyrka och förklara det för de individer som bor där!

Än en gång: Här går en djup ideologisk skiljelinje. Vi har inte ett bekymmer i Sverige i dag på så sätt att tillväxten är jämnt fördelad. Vi har i stället bekymmer med en väldigt ojämnt fördelad tillväxt med sämre förutsättningar i delar av landet och en mycket kraftig tillväxt i Stockholm, Uppsala, sydvästra Skåne, Göteborg och andra högskoleorter. Men vi ska ju se till att den tillväxten inte bara kommer människor till del i de expansiva regionerna, utan den tillväxten är skapad av hela Sverige och måste fördelas på ett rimligt och rättvist sätt över hela Sverige.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 1999/2000:310 om bostadsbristen

Anf. 38 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Ewa Thalén Finné har frågat om jag kommer att lägga fram några förslag för att motverka bostadsbristen.

Jag håller med Ewa Thalén Finné om att det låga bostadsbyggandet i tillväxtregionerna är oroande, eftersom det innebär en risk för att den ekonomiska tillväxten kan komma att hämmas. Regeringen har därför tagit flera initiativ i syfte att identifiera och vidta åtgärder som kan bidra till att främja ett ökat bostadsbyggande.

Av central betydelse i sammanhanget är dock att det är kommunerna som har ansvaret för bostadsförsörjningen på den lokala nivån. Det är därför viktigt att kommunerna överväger vilka åtgärder de kan vidta för att stimulera ett ökat bostadsbyggande, t.ex. när det gäller mark- och planberedskapen. En osäkerhet tycks emellertid finnas i många kommuner om vilket ansvar man har för bostadsförsörjningen. Det finns därför ett behov av att förtydliga det kommunala ansvaret för bostadsförsörjningen och ett förslag med denna innebörd bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

För att främja en god mark- och planberedskap har regeringen givit Boverket i uppdrag att i år öka sina insatser när det gäller att förmedla kunskaper till kommunerna om de möjligheter som finns till förenklad och rationell hantering inom ramen för plan- och bygglagen.

Regeringen har härutöver givit landshövding Ulf Adelsohn i uppdrag att överlägga med kommunerna i Stockholms län om möjliga åtgärder för att skapa förutsättningar för ett ökat bostadsbyggande. Landshövdingen har lämnat förslag om åtgärder i två delredovisningar. Förslagen gäller bl.a. planprocessen, byggreglerna för utformningen av studentbostäder, behovet av trafikinvesteringar och byggkostnaderna. Dessa rapporter bereds nu också inom Regeringskansliet. Landshövdingen kommer att lämna sin slutredovisning den 1 juli.

Höga produktionskostnader anses vara ett betydande hinder för ökat bostadsbyggande. Redan för fyra år sedan tillsatte regeringen därför Byggekostnadsdelegationen som fick i uppdrag att aktivt och i samarbete med byggsektorns aktörer arbeta för långsiktigt sänkta produktions- och förvaltningskostnader. Inriktningen på delegationens arbete har varit att bl.a. lyfta fram goda exempel på nytänkande. Delegationen kommer att slutredovisa sitt arbete den 30 april. Jag räknar med att delegationen också kommer att lämna förslag om hur produktionskostnaderna kan sänkas.

I syfte att främja sänkta produktionskostnader har vidare Boverket på regeringens uppdrag undersökt möjligheterna till förenklingar och ändringar i byggreglerna avseende utformningen av studentbostäder. Uppdraget redovisades till regeringen den 15 mars. Av Boverkets analyser framgår att det inom gällande lagstiftning är möjligt att uppnå betydande kostnadsminskningar när det gäller lägenheternas utformning.

Härtill kommer att regeringen i vårpropositionen kommer att lämna förslag om att stimulera byggandet av studentbostäder.

Som framgår av det anförda har regeringen tagit initiativ inom flera områden i syfte att förbättra förutsättningarna för ett ökat bostadsbyggande och som jag räknar med ska resultera i att bostadsbyggandet ökar. Jag instämmer helt i det som Ewa Thalén Finné anför, att det krävs bostäder där arbetstillfällena finns för att skapa tillväxt. Jag delar också till fullo uppfattningen att bostaden är grunden för människors möjligheter att skapa sig en tillvaro i samhället med arbete och försörjning. Och jag kan försäkra att regeringen följer utvecklingen på bostadsmarknaden noga.

Anf. 39 EWA THALÉN FINNÉ (m):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet Lövdén för svaret. Det är bra att statsrådet och jag i grunden har samma åsikt när det gäller behovet av bostäder och att avsaknad av bostäder hotar tillväxten.

Tyvärr kan jag konstatera att statsrådet och regeringen som vanligt försöker framställa sig som handlingskraftiga genom att peka på alla utredningar som är på gång.

Jag konstaterar bara att i de delrapporter som avgetts av regeringen och som jag har haft möjlighet att ta del av framkommer det egentligen inga nyheter. Till stor del är det kända åtgärder som krävs, och några är av den arten att regeringen och även riksdagen väldigt länge har känt till dem. Därför borde regeringen ha kunnat lägga fram propositioner.

Prot.
1999/2000:95
11 april

*Svar på
interpellationer*

Låt mig ta några exempel. Vad som efterlyses av kommunerna är stabila regler och klara besked. Man vill ha besked om ifall dagens regler kommer att fortsätta att gälla eller om det kommer att bli förändringar.

Man vill ha tredimensionell fastighetsbildning, och den utredningen har funnits klar i många år. Det behövs förändringar i plan- och bygglagen bl.a. när det gäller överklaganden. Det har också varit känt länge.

Bruksvärdesystemet borde avskaffas eller åtminstone ändras till hur det var utformat när det infördes. Detta är också något som har framförts under flera år. Vad som framkom i förra debatten var att kommunerna framför allt i Storstockholmsområdet ser inkomstutjämningen som ett hinder.

Allt detta har varit känt länge. Jag tycker att det är trist att regeringen inte klarar av att lägga fram propositioner, utan man känner sig låst på grund av ideologiska ståndpunkter. Man behöver få fram förslag i dessa frågor. Om vi inte klarar av det här drabbas ju de personer – framför allt yngre och nyinflyttade – som inte får bostäder. Det är inte vi i vare sig regeringen eller riksdagen som drabbas. Vi har ju både pengar och är äldre, så vi har redan tagit oss in på bostadsmarknaden.

Jag vill bara säga till statsrådet: Kom med förslag! Peka inte bara på utredningar! Det finns så mycket redan i dag som det går att lägga fram förslag om. Och det är inte en åtgärd som behövs utan det är många.

Anf. 40 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd):

Fru talman! Från att ha talat om Stockholmsregionen som regionen med bostadsbrist uppger sig i dag var fjärde svensk som boende i en kommun med bostadsbrist. Fyra av tio bor i kommuner med överskott på bostäder, och två av tre kommuner menar att de har ett bostadsöverskott. Bostäderna har på något sätt hamnat på fel ställen i landet. Det går inte att styra folk till bostäderna, utan bostäderna måste byggas där folk har arbete och vill bo.

En prognos som jag har sett visar att Stockholmsområdet beräknas växa med 200 000 invånare inom en tioårsperiod, medan vi troligen bara blir 100 000 fler i landet.

Regeringen kan givetvis inte svära sig fri från ansvaret för den bostadsbrist som uppkommit, därför att prognos på prognos har visat på den låga nybyggnadstakten, och omflyttningen inom landet har länge varit känd.

Det går inte att bara ge pekpinna till kommunerna för bristen på bostäder. Samtidigt som kommunerna givetvis ska ta sitt ansvar för bostadsförsörjningen måste incitamenten finnas för kommunerna. Det bästa incitamentet skulle nog vara att slopa fastighetsavgiften och låta kommunerna uppbära en avgift för gator, vatten, el, service osv., för det är i kommunerna som bostäderna finns. Men staten har valt att frånga logiken och uppbära skatten.

Regeringen bär också ett ansvar för den mellankommunala samverkan i fråga om boendeförsörjning med länsstyrelserna som den förlängda armen. Bostadsutskottet kommer just från ett besök i Växjö i går som Ewa och jag deltog i. Där fick vi ett positivt exempel på en sådan aktivitet.

Fru talman! I dag har kommunernas möjlighet att påverka och styra byggandet successivt tagits bort. Staten har dessutom mer eller mindre

medvetet lämnat bostadsarenan. Dessutom ges sanktioner för de kommuner som säljer ut sina allmännyttiga bolag. Regeringen måste hitta andra lösningar än enbart subventioner och sanktioner.

Kjell-Olof Feldt påpekade vid ett frukostmöte för någon månad sedan att realräntechocken påverkade byggnationen. I dag ligger den kvar på ca 20 % av 1990 års nivå. Bostadsbyggandet, som i stort är finansierat med lån, är ju självklart mycket känsligt för räntan. All fastighetsförvaltning har också blivit momsbelagd liksom VA-avgifter och sophämtning, och byggmomsen har fördubblats.

Hyresgästföreningen skriver i DN i dag att 70 % av de hyror som fördubblats är orsakade av politiska beslut.

För Stockholms del kan överklagandeprocessen sättas i system i negativt syfte. Inte minst har Ulf Adelsohn lyft fram att planprocesserna är mycket tungrodda och fördröjande. De kan inte ändras genom kommunala beslut, utan ministern måste gå in och göra något åt att ingen längre vill bygga hyresrätter. Om inte privata byggare har ekonomi för nybyggnation av hyresfastigheter, har ju egentligen inte heller någon allmännytta det.

Det är ganska bekymmersamt att hyresgästen egentligen omedelbart kan begära prövning av sin hyra i hyresnämnden och att en fastighetsägare då kan bli skyldig att göra om hela hyressättningen. Det leder ju till en väldig osäkerhet om man kan eller vill bygga eller inte.

Det finns alltså en hel del att göra.

Jag vill tacka ministern för att en utredning om ägarlägenheter nu antligen kommer till stånd. Jag har sett att regeringen beslutade om denna i torsdags och att det är Laila Freivalds som tillsätter den. Det skulle vara intressant att höra om ministern vet vilka direktiv som ligger i förslaget.

Anf. 41 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Vi kan inte komma ifrån – och det har jag hävdat i debatt efter debatt om bostadspolitik – att kommunerna har det grundläggande ansvaret för bostadsförsörjningen. Detta har riksdagen uttalat och det framgår av socialtjänstlag och annan lagstiftning.

Jag tror att det har skapat en osäkerhet om det här under 90-talet. Bostadsförsörjningslagstiftningen togs ju bort 1993. Vi planerar att återinföra en bostadsförsörjningslagstiftning som tydligt markerar kommunernas ansvar. Det är befogat, därför att vi har sett trenden att många kommuner har trätt tillbaka från den bostadspolitiska arenan. Det är särskilt betecknande för agerandet från många Stockholmskommuners sida.

Det är klart att eftersom Stockholms kommun förbjöd sitt kommunala bostadsbolag att vara med i nyproduktionen och plockade ut 4 miljarder från de kommunala bostadsbolagen, har man trätt tillbaka från den bostadspolitiska arenan. När Stockholms kommun tar ut markpriser som hamnar på 6 000–9 000 kr per kvadratmeter, är det också svårt att få ett bostadsbyggande med rimliga kostnadsnivåer.

Nu har jag noterat, och det är med tillfredsställelse – jag skäller ofta på Stockholms kommun och moderatpolitikerna – att det har börjat ske en viss sinnesförändring bland den borgerliga majoriteten i Stockholm. Man börjar nu diskutera och öppna upp för allmännyttan att vara med i nyproduktionen. Man börjar nu också fundera på om man inte ska använda tomträttsinstitutet för att hålla nere de omedelbara markpriskost-

Prot.
1999/2000:95
11 april

*Svar på
interpellationer*

naderna för nyproduktionen. Jag välkomnar det nyvaknade intresset för att vara med och häva den allvarliga bostadssituationen i Stockholmsregionen.

Det behöver byggas betydligt fler lägenheter än i dag. Vi har haft en kraftig ökning av bostadsbyggandet 1999 och vi får det under 2000. Det kommer under innevarande år att byggas 18 000–19 000 lägenheter, som det ser ut i dag. Men det behövs en uthållig ökning av produktionen till ca 25 000 lägenheter eller lite däröver. Då behöver en rad åtgärder vidtas för att underlätta det ökade bostadsbyggandet.

Jag har pekat på några sådana initiativ som regeringen har tagit. Ett konkret förslag kommer i vårpropositionen om att ge ett rejält stimulansbidrag för byggande av studentbostäder, som det råder en kraftig brist på – en brist som under de kommande åren kan uppskattas till 10 000 lägenheter. Det är ett konkret initiativ för att stimulera fram ett ökat studentbostadsbyggande. Tillsammans med de regeländringar som Boverket kommer att genomföra innebär det att kostnaderna för studentbostadsbyggandet och i slutändan boendekostnaden för de studerande kan hålla nere rejält.

Det är naturligtvis också en rad andra åtgärder som behöver vidtas, och jag har nämnt några av dem i mitt svar på interpellationen.

En fråga som vi får tillfälle att diskutera inom en inte alltför avlägsen framtid är den framtida fastighetsbeskattningen. Den kommer att presenteras av Fastighetsbeskattningsutredningen den 2 maj och kommer att syfta till att skapa neutralitet i beskattningen mellan olika boendeformer, så att hyresrätten också har en rejäl chans när det gäller nyproduktionen.

Anf. 42 EWA THALÉN FINNÉ (m):

Fru talman! Jag håller med statsrådet Lövdén om att kommunerna har det grundläggande ansvaret. Min uppfattning är att kommunerna är mycket medvetna om detta. I de allra flesta fall försöker de också ta sitt ansvar. Men man kan av flera skäl ifrågasätta om det är det kommunala bostadsföretaget som alltid ska vara det som ska bygga. Jag brukade med lite sunt förnuft tänka så här när jag arbetade på den kommunala nivån: Om det inte finns några privata byggföretag som anser att det går att bygga med avkastning så att byggnationen med hyror går runt, så är frågan om man ska låta det kommunala byggföretaget göra det, därför att då är ju risken stor att det går med förlust. Och går det med förlust är det ju skattebetalarnas pengar – som vi ska ha till vård, skola och omsorg – som man får stoppa in i bostadsbolaget. Detta har ju hänt i väldigt många kommuner runtom i Sverige, så man måste vara lite försiktig. Men att kommunerna har denna medvetenhet tycker jag mig se runtom i våra kommuner.

Jag fick inte riktigt svar vad gäller de bitar som jag tycker att man skulle kunna vara tydlig på, t.ex. tredimensionell fastighetsbildning som framför allt Stockholms stad efterlyser. Det finns en färdig utredning. Det går jättelätt och snabbt att lägga fram en proposition om det. Skulle det inte vara på sin plats att en proposition om det kom åtminstone till hösten? Det skulle lösa många problem i just Stockholm, men även i andra storstäder.

Ministern talar här om att det är en kraftig ökning av bostadsbyggandet. Ja, det är en ökning av bostadsbyggandet, och den är kraftig, men

från en nivå som är så låg att det nästan är tragiskt att kalla det för en kraftig ökning av bostadsbyggandet. I och för sig kan man alltid med statistik få fram precis det man vill.

Jag vill säga lite om det här med studentlägenheter. Som Ulla-Britt Hagström var inne på var vi i bostadsutskottet i Växjö och träffade studenter från Växjö universitet. De var lite bekymrade över det stimulansbidrag som regeringen föreslår. Man ser studenten som en 21-årig människa som vill ha en liten etta. Men det gäller inte många studenter i dag. Genomsnittsåldern på Växjö universitet ligger över 23 år. Ofta bor man i parförhållanden och har helt andra behov. Därför är det inte bara de små lägenheterna som i sådana fall behöver stimulansbidrag.

Dessutom hörde jag företrädare som sade att stimulansbidrag i sig kanske inte är det allra viktigaste utan att det även här är stabilitet; att man känner att reglerna gäller och att de gäller för en längre period och inte förändras. Man ska ju komma ihåg att planprocessen även för studentbostäder i Växjö är lång. Om det införs regler som bara gäller under ett par år hinner man inte med att prospektera nya studentlägenheter.

Andra bitar som jag skulle vilja ta upp är det här med sänkta boendekostnader och lägre skatter. Det gäller fastighetsskatten – skynda med beslut! Jag vill också ta upp statliga infrastrukturinvesteringar, regeringens handläggning av överklagandetider, utländska företags möjlighet att konkurrera i Sverige och bullerservitut.

Även dyra bostäder som byggs skapar ju i slutändan billiga lägenheter eftersom det blir flyttkedjor, så allt som byggs är till fördel. En bostadsförsörjningslag tror jag inte kommer att hjälpa, inte i det långa loppet.

Anf. 43 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd):

Fru talman! Givetvis har kommunerna ansvaret. Det vet vi. Men statsrådet är egentligen den person som har själva bostadsnyckeln i sin hand. I och för sig är jag tacksam att Lövdén har tagit tag i bostadspolitiken på ett positivt sätt, för den har legat nere väldigt mycket. Jag ser nu framför mig ett radarpar med Lars-Erik Lövdén och Bengt Owe Birgersson som tillsammans kommer med en hel del idéer. Men dessa måste också komma fram på riksdagen bord. Det måste bli verklighet av dem.

Egentligen borde kommunerna få incitamenten på ett annat sätt än att man bara tvingar dem – det gäller t.ex. fastighetsskatt, omfördelningssystem osv. Det skulle behövas bättre incitament. Planprocessen skulle behöva ses över vad gäller initiativ och tidsramar.

Man kan kanske också titta på t.ex. pendlingen. Man kanske kan göra det billigare för människor att bo på annan ort och pendla, åtminstone för byggarbetskraft. Det är också ett bekymmer vi har; hur ska man kunna få byggnadsarbetare för att kunna uppföra allt det som vi behöver?

Det finns alltså hur mycket som helst att göra. Sedan har vi också valfriheten i fråga om olika boendeformer. Det är egentligen inte försvarbart att vänta ett helt år på att utreda detta med ägarlägenheter, men jag är ändå glad över att det kommer i gång. Det är också fel att beskatta lägre hyror som uppstår genom självförvaltning. Då stryper man ju kreativiteten, vilket gör att människor inte vill ta på sig uppgifter, starta kooperativ osv.

Prot.
1999/2000:95
11 april

*Svar på
interpellationer*

Jag tycker alltså att ministern ska använda bostadsnyckeln ännu mer. Sedan är frågan om man ska dra kommunernas ansvar till sin spets. Om vi går till socialtjänstlagen så täcker den egentligen bara att kommunerna är skyldiga att ge bostad till äldre och funktionshindrade. Det måste vi titta på ännu mer så att alla har en möjlighet att få en bostad. Sedan tycker jag att det är positivt med studentbostäder.

Anf. 44 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Jag vill först vända mig till Ewa Thalén Finné. Jag besökte också Växjö, lite tidigare än bostadsutskottet. Jag uppfattade studentkårens reaktion som att de blev väldigt glada över beskedet att vi ska införa ett stimulansbidrag till studentbostadsbyggandet och att vi gör vissa regelförändringar. Det har också varit ett mycket tydligt krav från Sveriges förenade studentkårer, ett krav som vi nu har möjlighet att uppfylla. Man har pekat på båda de här sakerna; både regelförändringarna och nödvändigheten av ett stimulansbidrag. Båda de kraven uppfyller vi. Jag tror kanske att Sveriges förenade studentkårer har en ganska god överblick över läget runtom i landet.

Nu gäller det att kommunerna svarar upp mot det här, att kommunerna tar den kastade handsken och planerar för att tillgodose behovet av studentbostäder på de orter där högskolan nu fortsättningsvis också byggs ut.

Sedan kan jag hålla med Ewa Thalén Finné om en del. Om man ser till Stockholmsregionen är problematiken kanske lite mer bekymmersam än vad jag gav sken av i mitt tidigare inlägg. Det här har ju en klar koppling till infrastrukturen i Stockholmsregionen också. Mycket av svårigheterna när det gäller att ta fram mark och planer för bostadsbyggandet har kopplingar till olösta infrastrukturproblem i regionen.

Det här måste vi gemensamt, alltså både regeringen och Stockholmspolitikerna, hitta lösningar på. Jag hoppas att politikerna, som har planmonopolet i Stockholmsområdet, kan ena sig om en långsiktigt hållbar lösning för de nödvändiga infrastruktursatsningarna i regionen och att vi därmed också kan få fart på bostadsbyggandet.

Jag konstaterade, och det försökte Ewa Thalén Finné reducera lite, att bostadsbyggandet ökar kraftigt. Det *har* ökat kraftigt. Vi var nere på extremt låga nivåer efter den förfärliga krisen under första halvan av 90-talet. Det är klart att en situation med våldsamma räntechocker och med besparingar som även drabbade finansieringen av bostadspolitikens satte sin hämsko på planeringen när det gäller bostadsbyggandet. Vi hade ju en situation där efterfrågan på bostäder till följd av en dålig ekonomisk tillväxt och sjunkande reallöner inte heller var så hög.

Det är väl kanske så som jag många gånger har sagt till kommunalpolitiker att man kan ha förståelse för att det är svårt att planera för de goda tiderna när man sitter i en sådan besvärlig situation. Men de goda tiderna kommer kanske snabbare än man trott. Då gäller det att ha framförhållning, och den framförhållningen har vi inte haft när det gäller mark- och planberedskap.

Sedan tycker jag att allmännyttan också ska vara med i nyproduktionen. Det ska inte vara så att allmännyttan bara står för det äldre beståndet, utan allmännyttan ska vara med om att bygga även det goda, det nya. Jag hoppas att man i Stockholmsregionen nu ser till att ge allmännyttan för-

utsättningar att vara med om att bygga det nya också. Allmännyttan behövs på bostadsmarknaden. Det ska inte bara vara privata intressenter, och det är inte bara bostadsrätter som ska byggas. Det krävs också att allmännyttan är med i nyproduktionen.

Anf. 45 EWA THALÉN FINNÉ (m):

Fru talman! Jag kan bara konstatera att om man just tar Stockholmsområdet har egentligen bostadsmarknaden fungerat väldigt dåligt ända sedan slutet av 70-talet och början 80-talet. Redan då, när jag var yngre och bodde i den här regionen, vilket jag inte gör i dag, var det bara de med pengar, vita eller svarta, eller de med kontakter som faktiskt kunde få en lägenhet. Jag kommer ihåg att om man skulle kontakta bostadsförmedlingen ruskade alla på huvudet och sade: Jaja, om 20 år eller så.

Det är därför det är så väsentligt att vi börjar ta tag i de här frågorna, och det är glädjande att ministern i alla fall ger lite positiva besked när det gäller infrastruktursatsningar. Jag hoppas att Stockholms politiker tar sitt ansvar här. Jag bor nu inte i Stockholm, och det är inte ens min region, så jag kan inte svara för dem.

Att allmännyttan ska vara med och bygga kan jag hålla med om på vissa håll. Men man ska komma ihåg att allmännyttan i Sverige är en mycket stor innehavare av hyreslägenheter. På vissa orter har allmännyttan i princip monopol, och jag är väldigt negativ till monopol, kommunala, statliga eller privata. Mångfald, när det finns många aktörer, gör ofta att man tänker på nya sätt. Det skapar incitament till att göra nya saker.

Det är därför jag kanske inte känner något extremt behov av att allmännyttan bygger. Men gör något åt bruksvärdessystemet. Det hastar, tror jag. Och tredimensionell fastighetsbildning är också väsentligt.

Anf. 46 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Jag kan väl hålla med om att allmännyttan på en del håll i landet kanske är lite väl stor. När den är en helt dominerande aktör på marknaden med 80–90 % av marknaden kanske den är lite för stor. Nu är det ju en följd av en utveckling där industrier som etablerade sig på orterna ställde krav på kommunerna att de skulle bygga lägenheter till dem som skulle jobba i industrin. Och det var bara kommunerna som tog det ansvaret. Nu har industrierna på en del håll klappat igen, och då står kommunerna där med en besvärlig och tung bostadsproblematik.

Men i tillväxtregionerna, och jag talar då om Stockholmsregionen och de andra tillväxtregionerna, är jag helt övertygad om att allmännyttan har en roll att spela även i nyproduktionen. Och där är det ju i allmänhet ekonomiskt väldigt starka kommunala bostadsbolag som har muskler att vara med i nyproduktionen. Då ska kommunerna använda det instrument som de har, ett bostadspolitiskt instrument, för att vara en aktör för att kunna tillgodose kommunmedborgarnas behov av bostäder.

Jag tror att det behövs en rad åtgärder. Det är inte en enstaka åtgärd som behövs för att vi ska kunna öka bostadsbyggandet från dessa 18 000–19 000 till 25 000, utan det är en rad åtgärder som behövs. De statliga bostadskrediterna behöver göras lite bättre – det statliga bostadskreditgarantisystemet – vilket vi just nu arbetar med. Även andra hinder behöver undanröjas. Och det behövs framför allt, vilket jag tycker är

Prot.
1999/2000:95
11 april

*Svar på
interpellationer*

väldigt glädjande, att vi är många som engagerar oss i bostadspolitiken och att vi gör det både som kommunalpolitiker och som rikspolitiker. Under det senaste halvåret har jag sett ett nyvaknat bostadspolitiskt engagemang runtom i landet, och det i sig tror jag kan medverka till att vi får lite bättre skjuts på bostadsbyggandet.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 1999/2000:303 om utsatta barn i Sverige

Anf. 47 Statsrådet INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Chatrine Pålsson har ställt ett antal frågor till socialministern om utsatta barns situation i Sverige. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Livet kan i många avseenden vara orättvist – barn har olika förutsättningar redan från början. Var barnet bor, vilka föräldrar det har, hur många andra stödjande vuxna som finns i dess närhet och hur familjens ekonomi ser ut är några faktorer som spelar stor roll för barnets uppväxt. Föräldrarnas situation påverkar i hög grad barnet.

Det krävs därför en aktiv politik från samhällets sida för att alla barn, oavsett förutsättningar, ska få växa upp och utvecklas under goda och trygga förhållanden. Regeringen har under de senaste åren ägnat stor kraft åt att åter få ett ekonomiskt utrymme för att kunna prioritera kampen mot arbetslösheten och förbättringar för barn och barnfamiljer.

Generell välfärd är det bästa sättet att hjälpa också de mest utsatta barnen. Allmän förskola, rätt till barnomsorg för barn till arbetslösa föräldrar och införandet av maxtaxa inom barnomsorgen är centrala, planerade åtgärder från regeringens sida som syftar till att förbättra barnens situation.

En hög kvalitet och barnkompetens i basverksamheterna är viktigt för att alla barn ska bli sedda och få en trygg uppväxt. Det krävs också att det finns förmåga att ge barn, och deras familjer, det särskilda stöd de behöver i form av kunnig socialtjänst, barnpsykiatri, familjerådgivning och specialiserad sjukvård. Riksdagen har under de senaste åren ökat statsbidragen till kommuner och landsting för att prioritera skola, vård och omsorg. Kommuner och landsting har här ansvaret för att använda de ökade statsbidragen på ett klokt sätt. I de fall ett barn riskerar att fara illa krävs att de olika verksamheterna samverkar, med barnets bästa för ögonen, och att personal som möter barn också fullgör sin anmälningsskyldighet. Den översyn som kommittén mot barnmisshandel nu gör avseende varje verksamhets behov av utvecklingsarbete kommer också att komma andra problemområden till del.

Arbetet med att genomföra barnkonventionen handlar i hög grad om att sätta barnet i centrum. Alltsedan Sverige ratificerade konventionen har ett noggrant och systematiskt arbete bedrivits dels för att sprida och öka kunskapen om den, dels för att anpassa lagstiftningen till de krav konventionen ställer. Som exempel kan nämnas att både utlänningslagen och socialtjänstlagen har tillförts ett uttalat barnperspektiv. Utgångspunkten i den av riksdagen antagna strategin för att förverkliga barnkonventionen är att barnets bästa ska sättas i främsta rummet vid alla åtgärder

som rör barn och att barnperspektivet ska genomsyra alla beslut som rör barn.

Arbetet med att utveckla barnperspektivet pågår också för fullt på olika nivåer i samhället. Socialdepartementet driver, genom sin samordningsfunktion för barnkonventionsfrågor inom Regeringskansliet, på för att barnperspektivet ska finnas med i alla relevanta beslut. Barnombudsmannen har ett brett uppdrag att genomföra utbildningsinsatser och utveckla metoder och verktyg för barnkonventionens genomförande. Kommuner och landsting kan få hjälp med att utveckla barnperspektivet genom detta arbete. Barnombudsmannen bedriver också ett utvecklingsarbete tillsammans med ett antal försöksmyndigheter när det gäller att få fram modeller för hur barnkonsekvensanalyser kan göras. Detta arbete kommer på sikt att komma kommuner och landsting till del.

Alla verksamheter som möter barn har ett ansvar för att utveckla sitt barnperspektiv. När det gäller barn i flyktingsituationen pågår det sedan en lång tid tillbaka ett aktivt arbete för att stärka barnets roll i asylprocessen. Detta kommer bl.a. till uttryck genom att Invandrarverket och Utlänningsnämnden i sina beslut redovisar de avvägningar som har gjorts utifrån hänsynen till barnets bästa. För kriminalvårdens del handlar det bl.a. om att förbättra besöksmöjligheterna genom att göra miljön på anstalterna barnvänligare samt att erbjuda de intagna föräldrautbildning som stärker dem i deras föräldraroll. För att stimulera sådana insatser har särskilda medel öronmärkts i kriminalvårdens budget för år 2000.

Regeringen avser att i maj lämna en skrivelse till riksdagen med en redovisning av vilka åtgärder som har vidtagits inom barnområdet under de senaste åren och även ange färdriktningen för framtiden.

Avslutningsvis vill jag lyfta fram den viktiga roll som det sociala nätverket och det frivilliga sociala arbetet spelar, exempelvis när ett barn har drabbats av sorg. Insatser från olika frivilligorganisationer och religiösa församlingar utgör ett värdefullt komplement till myndigheternas insatser, vilket inte minst erfarenheterna från brandkatastrofen i Göteborg visar. Det finns många goda krafter som kan samverka när det gäller att på bästa sätt söka tillgodose de icke-materiella behoven.

Anf. 48 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka Ingela Thalén för svaret som jag tycker är en bra redovisning när det gäller barnen, men jag skulle kanske ha velat ha lite mer konkreta svar på en del frågor.

Jag vill börja med att understryka att det enligt FN:s barnkonvention handlar om barn upp till 18 år. Det är alltså ganska många samhällsmedborgare.

Vi hör väl alla ibland orden de glömda barnen. Jag har också i min interpellation beskrivit att det egentligen inte finns några glömda barn. Barnen träffar barnsköterskan och läkaren på barnavårdscentralen, personalen i förskolan och skolan, osv. Det handlar i stället om att vi som vuxna måste se dessa barn.

Prot.
1999/2000:95
11 april

*Svar på
interpellationer*

Det finns naturligtvis många orsaker till att barn kan ha det särskilt svårt. Det går inte att separera det i en sådan här debatt. Men det finns väldigt många orsaker.

Antalet anmälda misshandelsbrott mot barn i 7–14-årsåldern har under en 15–20-årsperiod faktiskt femdubblats. Anmälningarna om brott mot barn i 0–6-årsåldern har fyrdubblats, och det tycker jag är oerhört allvarligt.

I skolan och förskolan finns det ju möjlighet för föräldrar att vara med, och det tycker jag är så oerhört viktigt. Och jag tror att det ökar kvaliteten och tryggheten för barnen. Men det är ju i regel föräldrarna i de familjer som har det bra och där barnen mår bra som engagerar sig.

Vi har väl ännu inte hittat någon riktigt bra metod att få kontakt med de andra föräldrarna, som vi kanske egentligen är mest intresserade av. Föräldrarnas delaktighet i barnens skolgång och i förskolan är en riktigt bra kvalitetsutvecklare. Jag höll nästan på att säga att man ibland t.o.m. skulle behöva skriva in föräldrarna i skolan.

När det gäller barn som drabbas av sorg tror jag att vi i vårt land i alltför hög grad har sett till det materiella och trygghetssystem mer än till det personliga. För ett barn som t.ex. förlorar en förälder kanske stödet av personlig karaktär borde vara naturligare än att tala om någon överförmyndare som ska bevaka de ekonomiska intressena. Jag vill ställa frågan till Ingela Thalén om hon delar det synsättet.

Jag har också ställt en fråga om den långa handläggningstiden för asylsökande, och då i synnerhet barn. Det är ofta fallet att den är tre fyra år. Vi vet att ett barn har lättare att akklimatisera sig till ett lands kultur och därför rotar sig snabbare. Jag vill fråga om Ingela Thalén delar uppfattningen att ett år bör vara den längsta tid som något barn ska behöva vänta.

Jag är glad för man i år har avsatt pengar för barn till föräldrar som är på anstalt för att öka möjligheterna för föräldrar och barn att vara tillsammans. Det är viktigt att vi inser att även en kriminell förälder är älskad av sitt barn, och en kriminell förälder älskar sitt barn.

Anf. 49 Statsrådet INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Vi är helt överens om att även om kanske inte ungdomarna själva skulle vilja betrakta sig som barn så måste vi i det här sammanhanget se till hela perioden från 0 till 18 år, och det gör vi också. Sedan blir det lite olika diskussioner beroende på om man riktar in sig på de allra yngsta barnen, barnen i den yngre skolåldern eller tonåringarna.

En annan sak som jag vill understryka är att det är viktigt att inte sätta grupper mot varandra, dvs. att vi en period diskuterar barn som är utsatta för övergrepp, nästa period diskuterar barn som gömmer sig, och sedan diskuterar barn som drabbats av något annat. Vi måste i varje ögonblick se till individen. Där tror jag att Chatrine Pålsson och jag är helt överens.

Jag nämner detta därför att vi ofta utvecklar metoder av olika karaktärer. Vi kan se de metoderna som nyttiga också när vi diskuterar andra typer av riskområden. I mitt svar pekar jag just på viktig metodutveckling som går att använda på många olika områden.

När det gäller barn som har blivit föremål för misshandel – eller i varje fall anmälda misshandelsfall – har vi en kommitté som i april kommer med sitt första betänkande. Jag vet att den arbetar mycket intensivt och går igenom de olika områden väldigt noggrant.

Vi är helt överens om den ytterligare punkt som Chatrine Pålsson tar upp som handlar om föräldraengagemang. De allra flesta föräldrar är väldigt engagerade. De kommer på föräldramöten, och de deltar i föräldragrupper redan på barnavårdscentraler. Sedan finns de grupper som man skulle vilja nå men som man inte får tag på.

Jag ska inte ta upp tid med att räkna upp alltför många exempel. Men det finns faktiskt exempel inte minst runtom i våra skolor där man tar vara på engagerade föräldrar. Det sker inte minst genom olika frivilligorganisationer. Jag kan där nämna att Verdandi har föräldraträffar och därigenom når grupper av föräldrar. Kulturföreningar inom vissa språkområden har föräldramöten och når på det sättet andra föräldrar. På så sätt får skolans personal bra kontakt med föräldrarna för att diskutera barnens uppväxt och situation i allmänhet.

När det gäller barn som drabbas av sorg kanske inte man ska ställa dessa saker mot varandra. Däremot är det alldeles riktigt att barn behöver en personlig relation. Nu tror jag att vi av några katastrofer har lärt oss en del i Sverige om på vilket sätt vi ger personligt stöd både till barn och vuxna när det gäller att hantera sorgearbetet. Men vi kan säkert göra mycket mer. Jag tror att man också här genom metodutveckling kan stödja den personal som finns naturligen runt barnen i skolan, på barnavårdscentraler eller för all del andra vuxna i föreningsliv och frivilligverksamhet som spelar en roll, inte minst inom de kyrkliga organisationerna.

När det gäller asylansökningstiderna är den information jag har att handläggningstiden för första beslutet i genomsnitt är fem månader för barn utan vårdnadshavare och sex och en halv månad för barn i familj. Sedan är det klart att man har rättighet att få sin sak prövad, och kanske inte bara en gång utan flera gånger. Då finns det naturligtvis risk för att det drar ut på tiden. Jag tycker att det är viktigt att hålla i sär just detta. När det gäller det första beslutet är man i dag nere i hanterbara tider, om man kan kalla det så.

Anf. 50 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Fru talman! Jag delar synen att vi ska se utifrån barns perspektiv och behov och inte ha likriktade mönster. Det går det inte att ha. I Ingela Thaléns svar anger hon allmän förskola, rätt till barnomsorg för barn till arbetslösa föräldrar och införande av maxtaxa inom barnomsorgen som centrala begrepp.

Ingela Thalén vet att vi inte delar synen att maxtaxa och en fyrkantig barnomsorgslösning är det bästa för alla barn. Jag tror fortfarande att varje familj själv ska få besluta mer om hur man vill ordna det för barnen. Det kan hända att det finns barn som skulle behöva mer tid med föräldrarna, speciellt under de allra första åren.

Jag kan också konstatera att man under senare år har satsat mer på barnfamiljerna. Men låt oss titta på dem som har det allra svårast, de som är socialbidragstagare. Vi vet att antalet socialbidragstagare kanske inte är fler, men de har socialbidrag under längre tid. Barnbidraget på 850 kr har inte förstärkt deras ekonomi. De har fått det reducerat från sitt social-

Prot.
1999/2000:95
11 april

*Svar på
interpellationer*

bidrag. Det är synd att inte den ökningen kommer de familjer till godo som har det sämst ekonomiskt och är i den svåraste situationen.

Det är oerhört viktigt att de som arbetar inom barnomsorgen har kompetens. Jag tror att det blir viktigare och viktigare. Det gäller inte minst att utbilda för att förstå signaler. Vi vet att det finns barn till t.ex. missbrukande föräldrar som spelar ett oerhört bra spel, eftersom de inte vill att deras föräldrar ska råka illa ut. Många av dem blir lustigkurrarna i skolan, och de tilldrar sig mycket uppmärksamhet.

En del av barnen utvecklar en situation hemma där de blir föräldrar till sina egna föräldrar för att omhulda dem och inte behöva skämmas inför kamrater och lärare. Där tror jag att det är jätteviktigt att alla som arbetar inom skolan har en kunskap. Det gäller inte i första hand vad barn säger utan vad detta kan tolkas som. Det är likadant som inom sjukvården. Vi behöver vara utbildade för att se en patient som inte själv kan säga hur det känns. Jag vill lyfta fram detta som oerhört viktigt.

Jag vill ställa en konkret fråga till. Jag delar Ingela Thaléns åsikt att vi ska införliva barnkonventionen. Men det är synd att det har varit så trögt. Där är vi nog alla medskyldiga, inte minst ute i kommuner och landsting där det inte fått genomslag. Kommer det i år någon barnbilaga med i statsbudgeten? Jag har saknat den. Om vi inom riksdagen och regeringen lyfter fram en barnbilaga i varje statsbudget skulle vi göra den stora grupp som barnen utgör, och som är vår framtid, en väldigt stor tjänst.

Anf. 51 Statsrådet INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Det finns mycket att kommentera. Jag behöver inte ta upp det vi är överens om. Jag behöver kanske inte heller ta upp det vi är oeniga om. Det är ganska klart när det gäller på vilket sätt vi ska utforma de ekonomiska förutsättningarna för barnfamiljer. Där har vi olika politiska vägar, även om jag är övertygad om att vi är helt överens om att målet för vår politik ska vara att ge föräldrar och barn trygghet under barnens uppväxt. Det är väldigt viktigt.

Så till den konkreta frågan om en barnbilaga. Det vi gör nu är att komma med en barnskrivelse under våren. Sedan är det vår ambition att komma med en ordentlig barnbilaga. Jag är inte riktigt säker på att vi mår med det nu under hösten. Vi kommer med en ordentlig barnskrivelse som en uppföljning av arbetet. Men vi är överens om att en barnbilaga är ett bra sätt att tydliggöra utvecklingen när det gäller barnens rätt i samhället.

När det gäller barnens signaler är vi också överens. Jag vill bara kort säga att Kommittén mot barnmisshandel har som ett av sina uppdrag att beskriva detta och att lyfta upp på vilket sätt man ska metodutveckla och sprida kunskap om att tolka, precis som Chatrine Pålsson säger, inte det barnen säger utan det de ger uttryck för genom sitt sätt att vara och genom sitt språk.

Anf. 52 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Fru talman! Jag ser att tiden har gått, men jag vill ändå ställa en avslutande fråga till Ingela Thalén.

Vi får redovisningar av hur mycket tid vi vuxna ger våra barn varje dag. Man gör mätningar av det på något klurigt sätt. Hur man gör vet jag inte.

Vi är alla överens om att vi vuxna behöver ge mer tid åt barnen. Det antal minuter vi har för våra barn varje dag har tyvärr gått ned. TV-tittandet ökar, och det finns ett enormt behov hos barnen att få kontakt med, säger jag, vuxna. Jag tror att det främst gäller föräldrarna, men jag säger vuxna.

Barngrupperna på olika barnomsorgsverksamheter har ju ökat. Jag tror att de allra flesta barn klarar av att ha lite fler barn i sin barngrupp. Det tror jag. De mest utsatta barnen kanske har svårare med det. Men om det finns fler vuxna tror jag ändå att det blir tryggare.

Då vill jag ställa den sista frågan: Har statsrådet funderat på hur vi skulle kunna lägga fram förslag så att man ger mer utrymme för att barn får tid med vuxna?

Det fanns en kampanj för många år sedan där det hette: Barn är mjuka, bilar är hårda. Jag skulle vilja ha en sådan kampanj igen, så att vi förstår att det vi gör för våra barn är så oerhört viktigt. Det är en mycket god investering för framtiden.

Anf. 53 Statsrådet INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Om man ser över en längre period, t.ex. över min livsperiod, så hade jag mer tid för mina barn trots heltidsarbete än vad min mor hade för oss på grund av hennes heltidsarbete. Jag kan se på mina barn att de har lite mer tid för sina barn än vad jag hade för mina. I meningen relationen förvärvsarbete, yrkesarbete och barn har naturligtvis utvecklingen åt rätt håll.

Då pekar Chatrine Pålsson på en annan sak. Tiden kanske ägnas åt andra saker i dag än åt att skapa sammanhållning och gemenskap med barnen därför att det är så mycket annat som tränger på. Jag ska inte utveckla det mer än så. Men det finns en stressande situation för unga familjer i dag som gör att man kanske inte kan utnyttja den tid man ändå har tillsammans med barnen på ett sätt som gör att både barn och vuxna mår bra.

I den konkreta frågan är det min uppfattning att de resurser som kommunerna nu har bör användas till höja kvaliteten genom att forma mindre grupper. Jag tycker inte att man ska sätta något fixt antal barn. Det varierar beroende på tid och beroende på hur det ser ut i övrigt. Men man ska stärka kvaliteten genom att ha färre barn i grupperna och därmed mer vuxentid för barnen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot.
1999/2000:95
11 april

*Svar på
interpellationer*

10 § Anmälan om uppteckningar vid EU-nämndssammanträde

Talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträde fredagen den 17 mars inkommit.

11 § Förnyad bordläggning

Föredrogs men bordlades åter
Finansutskottets betänkanden 1999/2000:FiU19, FiU18 och FiU24
Bostadsutskottets betänkande 1999/2000:BoU8
Konstitutionsutskottets betänkanden 1999/2000:KU15, KU18 och KU21
Justitieutskottets betänkande 1999/2000:JuU14
Socialförsäkringsutskottets betänkande 1999/2000:SfU10
Trafikutskottets betänkande 1999/2000:TU8

12 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Motioner
med anledning av prop. 1999/2000:66 Villkoren för järnvägstrafiken på
den fasta förbindelsen över Öresund m.m.
1999/2000:T16 av Per-Richard Molén m.fl. (m)
1999/2000:T17 av Magnus Jacobsson m.fl. (kd)
1999/2000:T18 av Jan Backman m.fl. (m, kd)
1999/2000:T19 av Eskil Erlandsson m.fl. (c)
1999/2000:T20 av Bengt-Göran Hansson och Leif Jakobsson (s)

med anledning av prop. 1999/2000:68 Vissa skolfrågor
1999/2000:Ub17 av Beatrice Ask m.fl. (m)
1999/2000:Ub18 av Ulf Nilsson m.fl. (fp)
1999/2000:Ub19 av Inga Berggren (m)
1999/2000:Ub20 av Britt-Marie Danestig m.fl. (v)
1999/2000:Ub21 av Sofia Jonsson m.fl. (c)
1999/2000:Ub22 av Erling Wälivaara m.fl. (kd)

med anledning av prop. 1999/2000:71 Vissa organisationsfrågor inom
näringspolitiken
1999/2000:N27 av Eva Flyborg m.fl. (fp)
1999/2000:N28 av Per Westerberg m.fl. (m)
1999/2000:N29 av Inger Strömbom m.fl. (kd)
1999/2000:N30 av Sten Tolgfors (m)
1999/2000:N31 av Åke Sandström m.fl. (c)

med anledning av prop. 1999/2000:73 Jaktens villkor
1999/2000:MJ23 av Kent Olsson och Lars Björkman (m)
1999/2000:MJ24 av Harald Nordlund och Lennart Kollmats (fp)
1999/2000:MJ25 av Lennart Gustavsson (v)
1999/2000:MJ26 av Dan Ericsson m.fl. (kd)
1999/2000:MJ27 av Maud Ekendahl och Elizabeth Nyström (m)
1999/2000:MJ28 av Lennart Beijer och Lennart Värmbö (v)
1999/2000:MJ29 av Yvonne Ångström (fp)
1999/2000:MJ30 av Åsa Torstensson (c)
1999/2000:MJ31 av Eskil Erlandsson m.fl. (c)
1999/2000:MJ32 av Olle Lindström och Per-Richard Molén (m)
1999/2000:MJ33 av Karl Gustav Abramsson m.fl. (s)
1999/2000:MJ34 av Göte Jonsson m.fl. (m)

Prot.
1999/2000:95
11 april

med anledning av prop. 1999/2000:76 Lag om märkning och registrering
av hundar

1999/2000:MJ16 av Tom Heyman (m)
1999/2000:MJ17 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m)
1999/2000:MJ18 av Anders Sjölund (m)
1999/2000:MJ19 av Caroline Hagström m. fl. (kd)
1999/2000:MJ20 av Harald Nordlund och Lennart Kollmats (fp)
1999/2000:MJ21 av Eskil Erlandsson m.fl. (c)
1999/2000:MJ22 av Göte Jonsson m.fl. (m)

med anledning av prop. 1999/2000:81 Forskning för framtiden – en ny
organisation för forskningsfinansiering

1999/2000:Ub23 av Elizabeth Nyström (m)
1999/2000:Ub24 av Elisabeth Fleetwood m.fl. (m)
1999/2000:Ub25 av Bo Lundgren m.fl. (m)
1999/2000:Ub26 av Ulf Nilsson m.fl. (fp)
1999/2000:Ub27 av Sofia Jonsson m.fl. (c)
1999/2000:Ub28 av Yvonne Andersson m.fl. (kd)
1999/2000:Ub29 av Per Erik Granström m.fl. (s)
1999/2000:Ub30 av Karin Svensson Smith och Stig Eriksson (v)

med anledning av prop. 1999/2000:89 Lag om konsumentskydd vid
distansavtal och hemförsäljningsavtal

1999/2000:L19 av Kent Olsson och Elizabeth Nyström (m)
1999/2000:L20 av Rolf Åbjörnsson och Kjell Eldensjö (kd)
1999/2000:L21 av Stig Rindborg m.fl. (m)

med anledning av prop. 1999/2000:91 Efterlevandepensioner och efter-
levandestöd till barn

1999/2000:Sf19 av Kerstin-Maria Stalin (mp)
1999/2000:Sf20 av Birgitta Carlsson m.fl. (c)
1999/2000:Sf21 av Margit Gennser m.fl. (m, kd, fp)
1999/2000:Sf22 av Gudrun Schyman m.fl. (v)

med anledning av prop. 1999/2000:95 Vissa socialförsäkringsfrågor

1999/2000:Sf23 av Margit Gennser m.fl. (m)
1999/2000:Sf24 av Desirée Pethrus Engström m.fl. (kd)

Prot.
1999/2000:95
11 april

med anledning av prop. 1999/2000:97 Vissa organisatoriska frågor inom
Försvarsmakten, m.m.
1999/2000:Fö38 av Rolf Gunnarsson (m)
1999/2000:Fö39 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m)
1999/2000:Fö40 av Bengt-Ola Rytter m. fl. (s)
1999/2000:Fö41 av Henrik Landerholm m. fl. (m)
1999/2000:Fö42 av Åke Carnerö m. fl. (kd)
1999/2000:Fö43 av Claes-Göran Brandin (s)
1999/2000:Fö44 av Anna Lilliehöök (m)
1999/2000:Fö45 av Kenneth Johansson (c)

Bostadsutskottets betänkande
1999/2000:BoU9 Egenskapskrav på byggnader

13 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 10 april

1999/2000:344 av *Rigmor Stenmark* (c) till kulturminister Marita Ulvskog

Dataspel och porrindustri

1999/2000:345 av *Karin Enström* (m) till utrikesminister Anna Lindh
Asylärenden

1999/2000:346 av *Lena Ek* (c) till socialminister Lars Engqvist

Ansvar för barn i familjevåldssituationer

1999/2000:347 av *Maud Ekendahl* (m) till socialminister Lars Engqvist
Narkotika

1999/2000:348 av *Eva Arvidsson* (s) till jordbruksminister Margareta Winberg

Östersjösamarbetet

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 25 april.

14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 7 april

1999/2000:804 av *Stig Eriksson* (v) till jordbruksminister Margareta Winberg

Nätfiske efter lax

den 10 april

Prot.
1999/2000:95
11 april

1999/2000:805 av *Birger Schlaug* (mp) till statsrådet Leif Pagrotsky
EU:s kosmetikadirektiv

1999/2000:806 av *Sten Tolgfors* (m) till utrikesminister Anna Lindh
Snabba insatser mot svälten på Afrikas horn

1999/2000:807 av *Sten Tolgfors* (m) till utrikesminister Anna Lindh
Kriget mellan Eritrea och Etiopien

1999/2000:808 av *Sten Tolgfors* (m) till statsrådet Mona Sahlin
UMTS-licenser

1999/2000:809 av *Rolf Gunnarsson* (m) till näringsminister Björn Rosengren
Riksväg 70 genom Sala

1999/2000:810 av *Rolf Gunnarsson* (m) till försvarsminister Björn von Sydow
Räddningshelikoptrarna

1999/2000:811 av *Kenneth Lantz* (kd) till socialminister Lars Engqvist
Personlig assistent

1999/2000:812 av *Amanda Agestav* (kd) till justitieminister Laila Freivalds
Gruppvåldtäkt

1999/2000:813 av *Bo Könberg* (fp) till justitieminister Laila Freivalds
Avlyssning av telefonsamtal och datatrafik i Europa

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 25 april.

15 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 11 april

1999/2000:770 av *Margareta Viklund* (kd) till försvarsminister Björn von Sydow
1 100 officerare

1999/2000:782 av *Inger René* (m) till försvarsminister Björn von Sydow
Kustnära helikoptrar

1999/2000:796 av *Gunilla Tjernberg* (kd) till socialminister Lars Engqvist
Lagen om samrådsplikt

1999/2000:797 av *Tuve Skånberg* (kd) till socialminister Lars Engqvist
Dödshjälp till barn i Holland

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 25 april.

Prot.
1999/2000:95
11 april

16 § Kammaren åtskildes kl. 16.35.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdet början t.o.m. 6 § anf. 23
(delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

TOM T:SON THYBLAD

/Barbro Nordström

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
3 § Svar på interpellation 1999/2000:329 om det svenska jordbrukets lönsamhet.....	3
Anf. 1 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)	3
Anf. 2 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd)	4
Anf. 3 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)	5
Anf. 4 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd)	6
Anf. 5 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)	7
Anf. 6 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd)	8
Anf. 7 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)	8
4 § Svar på interpellation 1999/2000:336 om inrättande av en djurskyddsmyndighet	9
Anf. 8 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)	9
Anf. 9 KARIN OLSSON (s).....	10
Anf. 10 MARIANNE CARLSTRÖM (s).....	11
Anf. 11 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)	11
Anf. 12 KARIN OLSSON (s).....	12
Anf. 13 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)	12
Anf. 14 KARIN OLSSON (s).....	13
5 § Svar på interpellation 1999/2000:284 om ersättningsjobb vid stängning av Barsebäck.....	13
Anf. 15 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	13
Anf. 16 ANDERS KARLSSON (s).....	14
Anf. 17 RONNY OLANDER (s)	15
Anf. 18 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	16
Anf. 19 ANDERS KARLSSON (s).....	16
Anf. 20 RONNY OLANDER (s)	17
Anf. 21 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	17
6 § Svar på interpellation 1999/2000:293 om Tullinge flygplats.....	18
Anf. 22 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	18
Anf. 23 BIRGITTA WISTRAND (m).....	18
Anf. 24 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	19
Anf. 25 BIRGITTA WISTRAND (m).....	20
Anf. 26 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	20
Anf. 27 BIRGITTA WISTRAND (m).....	20
Anf. 28 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	20
7 § Svar på interpellation 1999/2000:312 om Stockholmsregionens straffbeskattning	21
Anf. 29 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	21
Anf. 30 MARGARETA CEDERFELT (m)	22
Anf. 31 HENRIK WESTMAN (m).....	23

Anf. 32 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	24
Anf. 33 MARGARETA CEDERFELT (m)	25
Anf. 34 HENRIK WESTMAN (m).....	26
Anf. 35 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	26
Anf. 36 MARGARETA CEDERFELT (m)	27
Anf. 37 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	28
8 § Svar på interpellation 1999/2000:310 om bostadsbristen.....	28
Anf. 38 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	28
Anf. 39 EWA THALÉN FINNÉ (m)	29
Anf. 40 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd)	30
Anf. 41 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	31
Anf. 42 EWA THALÉN FINNÉ (m)	32
Anf. 43 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd)	33
Anf. 44 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	34
Anf. 45 EWA THALÉN FINNÉ (m)	35
Anf. 46 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	35
9 § Svar på interpellation 1999/2000:303 om utsatta barn i Sverige	36
Anf. 47 Statsrådet INGELA THALÉN (s)	36
Anf. 48 CHATRINE PÅLSSON (kd)	37
Anf. 49 Statsrådet INGELA THALÉN (s)	38
Anf. 50 CHATRINE PÅLSSON (kd)	39
Anf. 51 Statsrådet INGELA THALÉN (s)	40
Anf. 52 CHATRINE PÅLSSON (kd)	40
Anf. 53 Statsrådet INGELA THALÉN (s)	41
10 § Anmälan om uppteckningar vid EU-nämndssammanträde	42
11 § Förnyad bordläggning.....	42
12 § Bordläggning.....	42
13 § Anmälan om interpellationer	44
14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	44
15 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	45
16 § Kammaren åtskildes kl. 16.35.	46

